Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 310 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 — (Ն. Տ.) 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 — 10 ՐԷՊԻԹԻՎ, ԱԽԵՐ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՄԱՆՔ

Փոխադրման տոկոսը մեկ անդամի համար 3 ղուրուշ՝ երկու անդամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անդամներու համար զատ սակարկութիւն կրկնել։

Ձրագրուած վիճակներու նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ՝ Դալաթիա, Նորատունկեան խան։

Եկ գաւառներէն հեռագրել հասցէին՝

درعلیه ده غلطه نورادونکیان خانی) اداره‌سی

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արժէք	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած թղթոց համար ծախք խմբագրութեան վրայ է։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍՊԵՐԷՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐ Ի ԿԱՒԿԱՍԻԱ

ԵՒ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Աբեւելքի ընթերցողք չեն կրնար գանգատիլ թէ տեղեկութիւն չունին Ազգին միւս կիսուն վրայ որ կը բնակի ռուսական Հայաստանի և Կաւկասոյ մէջ։ Երբեմն Թուրքիոյ Հայերն իրաք անտեղեակ էին իրենց ռուսահպատակ եղբարց քաղաքական, տնտեսական և ազգային կացութեան։ Վերջին մի քանի տարիներու մէջ, այս մասին թըղթակցութեանց միջոցաւ քիչ մը ծանօթութիւն կրցաւ տարածուիլ մեր մէջ։ Աբեւելքի խմբագրութեան գլխաւոր ջանքերէն մին եղած է կանոնաւորել և ճոխացնել ծանօթութեան այս կարեւորագոյն ճիւղ, և տեսական կազմակերպութիւն մը տալ անոր։ Այժմ Բեդրսպուրկէ, Մոսկուայէ, Տփղիսէ, Երեւանէ և Վաղարշապատէ կը ստանանք ձեռնհաս անձանց գրչէն ելած թղթակցութիւններ, որք լիովին կը պատկերացնեն մեր ընթերցողաց առջեւ՝ թէ՝ ռուս Տէրութեան և թէ՝ մանաւանդ Ռուսիոյ հպատակ Հայոց հասարակային կեանքն իւր զանազան երեւութից ներքեւ։ Այս թղթակցութեանց մէջ կան որք թարմի մ'իսկ էլեղերն պատիւ կրնային բերել, և մեր Ռուսասանցի թղթակցաց մէջ կը դրուին գրիչներ որք մերթ ընդ մերթ Սգերնիպի մը խորութեան ու հմտութեան կը հաւատարին, երբ կը նկարագրեն ռուս ընկերութեան ու ռուս կառավարութեան վիճակն ի վեր հանող իրողութիւններն ու ձգտումները։

Վերոյիշեալ զանազան կեդրոններէն վերջին երկու կամ երեք շաբաթներու մէջ եւս ստացանք և հրատարակեցինք քանի մը կարեւոր նամակներ, որոց վրայ յատկապէս հրաւիրելով ընթերցողաց ուշադրութիւն, ինչ ինչ խորհրդածութիւններ կ'ուզենք ընել։ Գրէլ խաւորներն և եթ յիշելով, յուսնուար 3ին հրատարակեցինք, Տփղիսէն ստանալով, «1883 թուականի Երեւանայ անցքին բուն պատմութիւնն», հեռագրբրաշարժ նկարագրութիւն ռուս պաշտօնատարաց ոմանց նիւթած հակահայկական մեքենայութեանց։ — Դեկտ. 22ին հրատարակեցինք Բեդրսպուրկէ Նամակ մը, որ Հայոց նկատմամբ Ռուսիոյ Ներքին գործոց Նախարարին՝ Դոլգոդոյ կոմսին՝ քաղաքականութիւնը կը պարզէր։ — Նոյն թուով հրատարակեցինք նաեւ վաղարշապատէ գրուած Նամակ մը, որ կը նկարագրէր մանաւանդ ռուսական Հայաստանի և Կաւկասոյ Հայերը Նիւթապէս և տնտեսապէս տկարացնելու մասին Կաւկասոյ այժմու կառավարութեան ջանքերն, և Կաթողիկոսական ինդրոյ մէջ նոյն կառավարութեան ընթացքը։ — Դեկտ. 24ին հրատարակեցինք Բեդրսպուրկէ գրուած մանրամասն Նամակ մը, «Հայ հասարակութեան շահերի վերաբերեալ խնդիրներու առթիւ», որ ուշադրութեան արժանի իրողութիւններ ու դիտողութիւններ կը պարունակէր, ռուս կառավարութեան Կաւկասոյ փոքր ազգութեանց նկատմամբ հետեւած ընթացքին վրայ։ — Դեկտ. 28ին հրատարակեցինք Բեդրսպուրկէ մէկ ուրիշ և աւելի երկայն թղթակցութիւն, որ տեղեկութիւններ կուտար Հայոց և Վրացւոց յարաբերութեանց վիճակին, ռուսահայ պաշտօնատարաց կացութեան, Ռուսիոյ հպատակ Հայոց զինուորագրութեան խնդրոյն, Կաւկասոյ դպրոցաց խնդրոյն, հողային խնդրոյն և յարակից նիւթոց վրայ։ — Յունուար 2ին հրատարակեցինք Մոսկուայէ Նամակ մը, որ կը խօսէր ռուս վարչութեան վիճակին վրայ։ — Վերջապէս, մեր շաբաթ աւուր թուով երեւցաւ Բեդրսպուրկէ թղթակցութիւն մ'ալ, որ կը խօսէր Կաւկասոյ հայ մամլոյն կացութեան վրայ։

Մեր այս ամէն թղթակցութեանց մէջ Ռուսիոյ վրայ խօսուած է և այսուհետեւ ալ պիտի խօսուի աւելի կամ նուազ վերաբերութեամբ Ռուսիոյ հպատակ հայ ժողովրդեան շահուց։ Իսկ ընդհանրապէս ռուսական գործոց վրայ ընթացիկ տեղեկութիւններ ուղղակի Բեդրսպուրկի, Մոսկուայի և Կաւկասոյ ռուսական թերթերէն թարգմանելով, ամէն թղթարերի յաջորդ օրը պարտականութիւն համարած ենք ներկայացնել մեր ընթերցողաց։

* *

Ռուսահպատակ ձեռնհաս Հայեր իրենց վիճակը նկարագրեցին Աբեւելքի էջերուն մէջ, և մեր ընթերցողք տեսան թէ ռուս կառավարութիւնն ինչ ընթացք կը բռնէ իւր հայ հպատակաց նկատմամբ։ Ռուս կառավարութեան այժմու քաղաքականութիւնն է տակաւ առ տակաւ տկարացնել Կաւկասոյ մէջ հայ տարրը։ Զարին կառավարութիւնն այնպէս համոզուած է, կամ համոզուած լինել կը կեղծէ, իբր թէ Կաւկասոյ հայ տարրը քաղաքական վտանգաւոր ձգտումներ ունենայ։ Այս համոզման համեմատ գործելով, Տփղիսի կառավարութիւնը կը սեղմէ Հայոց կրթութիւնը և հարստանալու ջանքերն, և մինչեւ իսկ կը փորձէ առաջնորդել աւելի գործօն միջամտութիւն մ'ունենալ Հայոց լոկ եկեղեցական գործոց մէջ։ Այս քաղաքականութիւն Տոնտուքոֆ-Բորսաքոֆի և Դոլգոդոյ կոմսին քաղաքականութիւնն է։ Առաջինն իրեն սիրելի բանը դրած է ընդհանրապէս Կաւկասոյ փոքր ազգութիւններն և ի մասնաւորի հայ տարրը տկարացնել, իսկ կոմս Դոլգոդոյ քաղաքականութիւնն է՝ ընդհանրապէս կասեցնել համայն Ռուսիոյ մէջ ազատական յառաջդիմութեան շարժումները։ Նախարարին և կուսակալին տեսութիւնք շատ յարմարած են իրարու, և այս կը բաւէ բացատրելու սովորականէն աւելի խիստ ընթացքն, որ Կաւկասոյ Հայոց նկատմամբ կը բռնուի։

Բայց պէտք չէ կարծել թէ Կաւկասոյ Հայոց նկատմամբ բռնուած քաղաքականութեան մէջ կառավարական բարձրագոյն նկատողութիւնք միայն մասն ունի, թէ այդ հակահայկական քաղաքականութիւն որոշուած է այն համոզմամբ որ ռուս կայսրութեան ճըշմարիտ շահերն իսկ կը պահանջեն այդպիսի սեղմիչ և արգելիչ ընթացք մը Հայոց դէմ։ Կաւկասոյ գործոց ներքին կողմն թափանցելով, կարող կը լինինք ըսել թէ, անձնական, տեղական, երկրորդական անարժան նկատումներ ալ մեծ մասամբ նպաստած են ծրագրման այս հակահայկական քաղաքականութեան։

Իրողութիւնն այն է թէ, Կաւկասոյ ռուս պաշտօնատարք ընդհանրապէս հակակիր են հայ տարրին, և թէ այս հակակրութեան արդիւնք են այն ամբաստանութիւնք որք Հայոց դէմ եղած են, Դոլգոդոյ կոմսն և Տոնտուքոֆ իշխանն յորդորելով Հայոց հակառակ քաղաքականութեան մը հետեւիլ։ Արդ, եթէ գտնենք թէ ինչ պատճառաւ Կաւկասոյ ռուս պաշտօնատարք հակակրութիւն կը տածեն նոյն երկրի Հայոց դէմ, կրնանք գտնել մ'ունենալ այս հակահայկական քաղաքականութեան բուն պատճառներուն վրայ։

* *

Քննելու համար այս պատճառներ, այս շարժառիթներ, նախ աչքի առջեւ բերենք Կաւկասոյ ռուսական գրաւման առաջին տարիներն։ Այն միջոցին Ռուսք Կաւկասեան կառավարելու համար ընդհանրապէս ռուս պաշտօնատարներ միայն կընային գործածել, որովհետեւ տեղացիք ոգէտ և վարչային գործոց անվարժ էին բոլորովին։ Բայց ռուս պաշտօնատարք դիւրաւ չէին երթար հաստատուիլ Կաւկասեան լեռներու և ձորերու մէջ։ Որպէս զի հրապոյր մը զգային եւրոպական երկրի մը հաճոյքներէն ու դիւրութիւններէն հրաժարելու և Կաւկասեան կիսավայրենի երկրին մէջ փակուելու, կրկնապատիկ և եռապատիկ թոշակներ կը արուէին ռուս պաշտօնատարաց, որք ընդհակառակն աւելի աժան ապրուստ մը գտնելով ի Կաւկասիա, դիւրաւ հարստութիւն կը դիզէին։

Տարիներ անցան, և Կաւկասեան ոգէտ սերնդեան մը յաջորդեց ուսեալ սերունդ մը, քաջահմուտ պետական լեզուին և տեղական լեզուաց, քաջածանօթ բնիկ ժողովրդոց բարուց, վարուց և պիտոյից։ Յայնժամ Բեդրսպուրկի և Տփղիսի կառավարութիւնք Տէրութեան շահուց ըստ ամենայնի առաւել նպաստաւոր համարեցին բնիկ, Հայ, Վրացի, իսկամ պաշտօնատարներ գործածել բնիկ տարերց վարչութեան մէջ։ Բստ այսմ, ինչպէս ուրիշ Կաւկասեան ազգութիւններէ, նմանապէս մեր ազգայիններէ շատեր տակաւ առ տակաւ մտան և յառաջդիմութիւններ ըրին Կաւկասոյ զինուորական, վարչական, դատական, ոստիկանական և քաղաքային պաշտօնեներու մէջ։— Առաջին պատճառ դժգոհութեան Կաւկասոյ ռուս պաշտօնակալաց, որք աչխարհային յառաջդիմութեան յոյժ հեշտին ճամբայ մը իրենց առջեւ փակեալ կը տեսնէին տակաւ։

Աւելին ալ կայ։ Ո՛չ միայն հայ պաշտօնատարներ կրցան Կաւկասոյ վարչութեան զանազան ճիւղերուն մէջ մըրցակից հանդիսանալ ընդդէմ ռուս պաշտօնատարաց, այլ նաեւ այս մրցման մէջ յաջողութիւնն ընդհանրապէս Հայոց կողմն մնաց։ Առ այս կը յիշատակենք մանաւանդ դատական բարձրագոյն պաշտօնատարի մը, Պ. Պէրի, վկայութիւնն, որ 1883ին Բեդրսպուրկի դատական նախարարութեան կողմէ Կաւկասիա ղրկուած էր քննելու երկրին դատարանաց վիճակը։ Պ. Պէր իրմէ մօտ կատարեց զիւր պաշտօն, և ի վերջ իւր քննութեան, տեղեկագրեց թէ տեղացի դատական պաշտօնեայք, (ըստ մեծի մասին Հայեր,) ռուս պաշտօնեայներէն շատ աւելի խնամով ու ձեռնհասութեամբ կը կատարէին իրենց պաշտօներ, առաւել տեղեակ գալով տեղային լեզուաց, բարուց և այլ հանգամանաց, և առաւել երկիւղածութեամբ հնազանդելով բարձրագոյն կառավարութեան օրինաց ու հրամանաց։ Պ. Պէր կը յանձնարարէր երկրին դատական վարչութեան մէջ այս բնիկ տարերց զօրացումն և ռուս դատաւորաց տակաւ նուազեցումն, որոց այլ եւս պէտք չէր տեսներ։

Ամեն երկրի մէջ, կեդրոնն առաւել արդար է ընդհանրապէս, քան թէ գաւառային վարչութիւնը։ Կարգ մը հիմնական պատճառներու արդիւնք է այս երեւոյթ։ Կաւկասոյ Հայոց նկատմամբ եւս կը տեսնենք թէ մինչեւ վերջին ժամանակներս Կեդրոնը, Բեդրսպուրկ, Տփղիսէ լաւագոյն տրամադրութիւններ ունէր։ Կեդրոնական կառավարութիւնը թոյլ կուտար Կաւկասոյ մէջ հայ տարրի կարեւորութեան աճման։ Կեդրոնական պաշտօնատար մը, Կաւկասոյ մէջ պտըտելով, այս ազգային քաղաքականութեան ի նպաստ կարծիք կը յայտնէր։ Բայց այդ քաղաքականութիւն կը գտնէր Կաւկասոյ ռուս կառավարչաց չահուն։ Ասոնք սկսան նախանձու և հակակրանաց աչքով նայիլ ցայն վայր անկարեւոր դատուած հայ տարրին վրայ, և բարձրագոյն վարչութեան քով սոյն տարրի վարկը կոտրելու փորձեր ընել։ Արդ, երբ կը տեսնենք թէ Տփղիսի կառավարութիւնն ու բարձրագոյն կառավարութիւնն սկսած են ցարդ գործադրեալ քաղաքականութեան հիմնովին հակառակ ընթացք մը բռնել և հայ տարրն ամէն կերպիւ տկարացնելու աշխատիլ, պէտք է, ըստ մեզ, հետեւցնել պարզապէս թէ, Կաւկասոյ ռուս պաշտօնատարք յաջողած են իրենց հակահայկական մեքենայութեանց մէջ, հայ տարրին նկատմամբ ներշնչելով սաստիկ անվստահութիւն մը, որ իրենց մասնաւոր շահուց չատ լաւ կը նպաստէ։

* *

Եւ ի՞նչ է «Երեւանայ անցքն» ալ, որ այնչափ ուշադրութիւն գրաւեց, և վերջնական լուծումի չէ գտած դեռ։ Ո՞չ ապաքէն այս դէպքին պատմութեան մէջ եւս կառավարութեան հակահայկական քաղաքականութեան բացատրութիւնը կը գտնենք Կաւկասոյ ռուս պաշտօնատարներուն Հայոց դէմ ծանուցեալ տեղային հակակրութեան մէջ։ Երեւանայ կառավարչին և ընդհանուր դատախազն, անոնց դէպքերու քաղաքական դոյն տալով, կարգ մը մեքենայութեամբ կեղծուած պատիր վայրութիւններ ձեռք բերելէ և տեղւոյն Հայոց երեւելիներէն քանի մը բարեկիրթ անձեր ամբաստանելէ յետոյ, գործին վերաբերեալ թուղթերը կը ներկայացնեն *կեդրոնական կառավարութեան։ Հետաքրքրաշարժ պարադայ մ'է որ, Տէրութեան դատական նախարարը, լոկ արդարութեան տեսակէտէն նայելով գործին վրայ, կատարուած քննութեանց և եղած ամբաստանութեանց կարեւորութիւն չընծայեր, և ձերբակալեալներն արձակել կը հրամայէ։ Մինչ ներքին գործոց նախարարը, զոր իւր Կաւկասեան ստորադասեալք բաւական դառնացուցած են հայ տարրին դէմ, իւր դատական պաշտօնակցին կարծեաց հակառակ, կը պնդէ որ եթէ ոչ դատական, գէթ «վարչային» եղանակաւ օրինակելի պատիժ մը տրուի հինգ դլխաւոր ամբաստանելոց։ հեռաւոր վայրեր աքսորելով զանոնք (*)։ Բայցայս խորհուրդ չէ իրագործուած դեռ, և խնդիրն առկախ կը մնայ։

Դատական նախարարին արդար վճիռն ամեն տեղերու Հայոց գոհունակութիւն միայն կընայ պատճառել։ Երեւանայ ամբաստանեալ Հայք հաւատք ունին թէ «Դատաւորներ կան ի Բեդրսպուրկ», և կաչխատին որ իրենց գործին ելք տրուի օրինաւոր դատական ճամբով։ Բայց ամբաստանեալները պատուհասելով Հայ տարրին վարկը կոտրելու մաքիավէլեան մեքենայութեանց մէջ չահ ունեցող տեղական ռուս պաշտօնեայք ջանահնար կը լինին լոկ «վարչային», այսինքն քմածին ճամբով մը վերջացնել գործն։ Ինչպէս մեր Թղթակցին պատմութենէն և մեր մասնաւոր տեղեկութիւններէն ալ կ'երեւի, Երեւանայ Ինդէրն հիմ

(*) Այս հինգ ազգայինք են Երեւանայ դատական բարձրագոյն Պ. Տէր Զաքարեան, Բժիշկ Լեւոն Տիգրանեան, փաստաբան Պ. Ռոբէն Զալալեան, փաստաբան Պ. Վասիլ Եղիազարեան և Հայոց դպրոցներու Տեսուչ Պ. Սարգիս Բէգնազարեան։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

Ֆ. Սարսէյ — Թատերական քննադատութիւն — Անաչառութեան տիպար մը — Վ. Սարտու և Է. Բիշար — Էլէն Վէռը։

Բիշեր կան որոց անծանօթ լինի Սարսէյի անունը։ Փարիզի թատրոններու անխնդիր քննադատն երկար տարիներէ ի վեր անքնդհատ ամէն կիրակի կը գրաւէ Թառ լրագրոյն թերթօններն, ուր հրապուրիչ ոճով մը կը պատմէ, կը քննադատէ, կը պարզէ Ֆրանսայի թատերգակ հեղինակներու, մեծ թէ փոքր, բոլոր գործերը։ Իւր քննադատութեանց առաջին օրէն ի վեր, չկայ խաղ մը, հեղինակ մը որոյ անուն իւր գրչին տակէն անցած չլինի և ա՛յնքան լաւ կը քննադատէ Սարսէյ, որ իւր քննադատութիւնք յաճախ աւելի համակրանք կ'ազդեն լուրջ հեղինակներուն քան այլոց գովասանքը։ Պէտք է յիշել թէ Թառի տպագրութիւնն դգալի կերպիւ կը բազմապատկի կիրակի օրերը, Սարսէյի յօդուածոց պատճառաւ։

Անցեալներն, երբ քանի մը Ճանօթութիւններ կուտային Թէոդորի վրայ, բարեկամներ խորհուրդ տուին մեզ թատերական ճիւղն ալ մշակել Աբեւելքի մէջ, գրելով մերթ ընդ մերթ Եւրոպոյոյ նշանաւոր թատերախաղերու և նորագոյն գլուխ-գործոցներու վրայ։ Սարսէյի գրուածք պիտի լինին մեր գլխաւոր առաջնորդք։

Փարիզեան կեանքն այնքան ճոխ է, որ անսպառ նիւթ կը գտնէ մարդ քննելով և ուսումնասիրելով անոր մէն մի կողմը։ Ամեն օր իւր նորութիւնն ունի, և այսօրուան հրաշալիքը որ համայն աշխարհի ուշը կը գրաւէ, կը մոռցուի վաղը, նոր հրաշակերտի մը տեղի տալու համար։ և այսպէս ամեն օր։

Այդ հոսանքին մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ թատերական կեանքն, որ գրական կեանք մը դարձած է անդ, և երբ քննադատներու երիցագոյնը Սարսէյ, գրիչ կը չարժէ խաղի մը վրայ, կրնաս ապահով լինիլ թէ պիտի սրվիս ամէն ինչ որ կը վերաբերին այդ խաղին և հեղինակին։ Նա գիտէ ամէն բան, թատերասրահն իւր տունն է կարծես, և դերասանք՝ իւր զաւակներ, այնքան լաւ կը ճանչնայ անոնց կեանքը, յատկութիւններն և թերութիւնները։ մեծարանք շռայլելու վարժ չէ իւր գրիչ, և անաչառութիւնն իւր սիրելիքն է։ պարզ օրինակ մը։ երբ բոլոր թերթերն անհուն գովեստիւք կը խօսէին Սարտուի վերջին գործին՝ Թէոտորայի վրայ, հաղարաւոր էջեր նուիրելով անոր, առաջին ներկայացման կիրակի օրը, Թառի ընթերցողք՝ օրք անհամբերութեամբ կ'սպասէին Սարսէյի համարատուութեան, չզլմացան բընաւ իրր 6–700 տողի մէջ ամփոփուած տեսնելով Թէոտորան և անոր քննադատութիւնը։ Սարսէյ խաղին առաջին տեսարանէն մինչեւ վերջին տեսարանը կը նկարագրէր, ամեն մէկ տողին արձակելով քննադատութեան սլաքներ և չատ տեղեր հարուածելով ինչ որ ժողովուրդը խաղին ամենէն գեղեցիկ մասը կը կարծէր։ Եւ սակայն ճաշակի տէր ընթերցողը կրնար հարուածները որք մանաւոր հրապոյր մ'ունին գոգցես։ Ամեն մարդու գործ չէ Սարտուն քննադատել, և գուցէ Թէոտորայի հեղինակը ինքն իսկ գոհ մնայ այդ քննադատութենէն որ մեծ կշիռներ իրեն համար։

Եւ ահա երկու շաբաթ չանցած, միւնոյն սիւնակներուն մէջ, Թառի քննադատը խօսելով օրուան երկրորդական խաղերուն վրայ, տեսակ մը համակրանք կարտայայտէ հանրաւէ զուրկ հեղինակի մը, Ժորժ Բիշարի մեկ թատրերգութեան վրայ որ հազիւ իմն ընդունուած էր Փարիզի մեծագոյն մեկ թատրոնին մէջ։ Այսպէս ամենէն մերժուած հեղինակ մը երբ կ'արտադրէ գեղեցիկ գործ մը, կը յարգուի Պ. Սարսէյէն, մինչ տիեզերահռչակ հեղինակներ իրենց թերութիւններ յստակորէն կը տեսնեն այդ մի և նոյն գրուածոց մէջ։ Այս բան գուցէ կոչուի նախապաշարումէ զերծ և անաչառ քննադատութեան ծայրայեղութիւն, այլ ճշմարտութիւնն է։

Բանի որ Ժորժ Բիշարի անունը տուինք, քաղենք ուրեմն Պ. Սարսէյի քանի մը տողերն այդ հեղինակի և իւր մեկ թատերգութեան վրայ՝ Էլէն Վէռը, որ վերջերս ներկայացուեցաւ ի Փարիզ։

* *

Շաբաթ–Տ՚օի թատերասրահին մէջ, կը գրէ Սարսէյ յունուար 12ին, երեկ գիշեր ներկայացուեցաւ Էլէն Վէռը. սաստիկ ցուրտ կ'ընէր, որպէս ամեն այն թատրոններու մէջ ուր քիչ անդամ մարդ կ'երթայ. մեկնոցներս և մուչտակներս դռնապանին թողած էինք, գոյցէ լաւ գործ մ'ունենայ։ — Ո՛հ ո՛չ, գոյցէ՝ բոլոր դռներն երեսին. Պ. Բիշարէն բան մ'ընդունիլ չեմ ուզեր»։

Ժողովրդական օրէրաներուն անհեռանալովը Շաթօ–Տ՚Օի թատրոնը վերջերս լուութեան դատապարտուած էր, որ մահուան եղբայր կը սեպուի։ Պ. Ժորժ Բիշար իսկոյն մուտք մը ներկայացնել հոն, և գուցէ ըսուի թէ ինք գնաց եղաւ թատրոնին տնօրէն։ Ես ալ այդ կողմ պիտի հակիմ երկու պատճառներով. առաջին և լաւագոյնը սա է թէ իւր խաղն ընդունուեցաւ. իսկ երկրորդը թէ՝ լրագրիք չհրատարակեցին մեզ այն եղական անօրէնի անունն որ առաջին ձեռքով Պ. Բիշարի մեկ խաղն ընդունեց։ Հաւանական է ուրեմն որ Պ. Բիշար քանի մը ընկերներ համախմբելով, միասին վարձած լինի Շաթօ Տ՚Օի թատերասրահն, և այս կերպով ներկայացուեցաւ Էլէն Վէռը զոր միւս բոլոր տնօրէնք մերժած էին։

Ա.յլ այդ բոլոր տնօրէնք անիրաւ են, ինչպէս գործն հաստատեց. Էլէն Վէռը խիստ լաւ ձեւուած, խիստ լաւ զարդարուած և յոյժ հետաքրքրաշարժ ոճով մ'է։ Ժորժ Բիշար այն հեղինակներէն է, որք թատրոնք կը ճանչնան. ոչինչ այնքան յստակ, կենդանի և բացայայտ քան խաղին նախագրութիւնն որ առաջին երկու արարուածները կը գրաւէ։

* *

Մեծահարուստ ռուս աղնուական մը՝ Կոմս Սոյկոֆ զօրավարն՝ ամարանոց գընացեր է ի Նիս իւր դստեր Օր. Էլէն Սոյկոֆի հետ, մանկամարդ աղջիկ մը որ բոլորովին առանձին մեծցած է և դէշ մեծցած, վասն զի մայրը մեռած էր զինքն յաչխարհ բերած տեղն։ Սակայն հայրը կը պաչտէ իւր աղջիկն, ոչինչ կը խնայէ նմա, սիրով կը հնազանդի փոքրիկ չարաճճիին բոլոր քմածին հաճոյքներուն։ Մի՛ակ բան մը, և էլէլզ քաջ գիտէ զայն, անյաղթելի ընդդիմութեան կը պատահի հօրն առջեւ. զօրավարը իւր աղջիկը կը նախանձի, և կը խնդրայ այն վայրկեանէն, յորում հարկ պիտի լինի բաժնուիլ իւր զաւկէն և իւր զորովանքը բաժնել ամուսնոյ մը հետ։ հնար եղածին չափ կը հեռացընէ այդ վայրկեանն և մտատանջ զորովով մը կը հսկէ իւր զաւկին սրտին վրայ։

Ա.յլ Էլէզի սիրտն ուրիշին նուիրուած է արդէն և հայրն անտեղեակ է այս բանին։ Նիսի մէջ ֆրանսացի գեղեցիկ զօրավար մը կայ, երիտասարդն Անտրէ Թավէրնիէ, որ գեղանի օտարուհւոյն սէր տուած է. երկուքին մէջ գաղտնի խորհուրդ մը կայ, որուն կը տեղեկանանք գեղեցիկ դարձուածքի մը շնորհիւ։ հայրը կուգայ աղջիկն առնուլ ձիով պտոյտ մ'ընելու համար։ փոքրիկ նեղդաւորը կը յաջողի հայրը բակը դրկել որպէսզի իւր հեծնելիք մատակ ձին փորձէ։ Էլէլ առանձին կը մնայ, և աչերն յառած այն պատուհանէն ուսկից կրնայ նշմարել հօրը բոլոր շարժումներն և հեռը խօսիլ, կը հանի դէպի երիտասարդ սպայն, որ թիկնաթոռի մը վրայ նստած է իւր մտ, և կամաց մը ականջն ի վար,

— Հեռացի՛ր, կ'ըսէ, հայրս կ'ատէ զքեզ. պիտի կանամ իւր զգացումները փոխել. եթէ մինչեւ երեք օր չյայտնիմ, Փարիզ կուգամ քեզ գտնելու։ Եւ այժմ գրկէ՛ զիս։

Ամեն ինչ բացայայտ է։ Անտրէ Թա-

դանէր։ Երեւանայ Հայք ռուս Տէրութեան դէմ մնալու։ կամ հեռաւոր ժամանակի մէջ ապստամբութիւն յարուցանելու, կամ հայկական իշխանութիւն մը հիմնելու խորհուրդ չէին յղացած։ Ձշմարտութիւնն այս էր, և դատական նախարարն եւս համաձուած կ'երեւի թէ Հայոց դէմ եղած ամբաստանութիւնն հակառակ էր ճշմարտութեան։ Բայց պատճառներ կան որք կը ցուցնեն թէ Հայք ո՛չ միայն չէին ունեցած, այլ նաեւ չէին կրնար ունենալ այդպիսի «յիմարական» խորհուրդ, (ամբաստանելոյ բառով)։ եթէ Զէրբէյներու և Լէզկիներու լեռնական քաջաղն ցեղեր իրենց բնական ամրութեանց մէջ չկրցան դիմադրել ռուս իշխանութեան երբ սա տակաւ էր տակաւին կուկասոյ մէջ, մինթէ դաշտաբնակ և ըստ մեծի մասին թուլակազմ Հայե՞րը պիտի կրնային շարժում մը հանել նոյն իշխանութեան դէմ, երբ ամեն ժամանակ աւելի զօրաւոր կազմակերպութիւն մ'ունէր Կուկասոյ մէջ։ Այս պարզ մտածում բաւական էր ցրելու համար ամեն ապօրէն խորհուրդ Հայոց մտքէն։ Բայ ասոի, միայն գործողութեան ամեն տարերք կը պակսէին Կուկասոյ Հայոց։ Նախ, անոնց մէջ համամտութիւն չի կար։ Ամբաստանեալք իրարու դէմ անձնական հակառակութիւն ունեցող մարդիկ էին։ Ի՞նչպէս կարելի էր որ այդպիսի մարդիկ գործակից լինէին խորհրդի մը իրականացման, յորմէ ամեն բանէ առաջ համամտութիւն հարկաւոր էր։ Հայք ամենուրեք Հայ են։ Ո՛չ միայն անմիտաբար, այլ նաեւ գիտնքաւոր ցոյց տկար են։ Կուկասոյ Հայերն ալ գինեմոլ ժողովուրդ մը չեն։ և իրենց նիւթական շահերով միայն զբաղեալ են, ուրիշ տեղերու Հայոց պէս։ Անոնք ի՞նչ պատճառ, ի՞նչ ակնկալութիւն կրնային ունենալ ապստամբութիւն մը հանելու հզօր Տէրութեան մը դէմ։ Պէտք չէ մոռնալ թէ մինչեւ մեծ ժամանակներս Կուկասոյ գլխաւոր կեդրոններու Հայոց նիւթական վիճակը բաւական լաւ էր, և որովհետեւ Հայք ամեն բանէ առաջ նիւթական վիճակի լաւութիւն և ապահովութիւն կը փնտռուն, դրական գրգիռ մը չպիտի ունենային յեղափոխական շարժման մը մէջ նետուելու։ Իսկ Մէլիքներու յիշատակն, ինչպէս ուրիշ տեղերու, նոյնպէս Կուկասոյ Հայոց համար հին պատմութիւն մ'է միայն, որ պատմական նշանակութիւն մը միայն ունի, ազգային պատմութեան հնագոյն դէպքերուն պէս։

Այս ամեն նկատողութեամբ, կարելի չէր որ Երեւանայ Հայք ռուս պաշտօնատարաց կողմէ իրենց վերագրուած յանգուգն խորհրդոյ հեղինակը լինէին։ Եւ ցարդ դատական քննութիւնք եւս ցուցած են թէ չէին։ Բայց կը մնայ սա անժխտելի իրողութիւն թէ, Երեւանայ քանի մը ռուս պաշտօնատարներ, նիւթական շահերէ և անձնական կիրքերէ թելադրեալ, Հայոց հատատարմութեան և օրինաւորութեան հումբաւն աղարտելու փորձ փորձեցին։ Եւ այս իրողութիւն կը ծառայէ հաստատելու մեր նախընթաց տեսութիւն թէ, Հայոց դէմ այժմ ի գործ դրուած քաղաքականութեան մէջ մեծագոյն բաժին մ'ունին Կուկասոյ ռուս պաշտօնատարները։ Հայոց դէմ մնուցած նախանձու և տեսութեան դիւցմունք, որոց ներքեւ այդ արժանիներ պաշտօնատարաց անձնական շահերը լը տեսնուին աւելի՝ քան ռուս Կայսրութեան քաղաքական ճշմարիտ շահերն, ոչ, ինչպէս յառաջագոյն, այժմ եւս Կուկասոյ ազգութեանց նկատմամբ աւելի հաշտ, աւելի թոյլատու քաղաքականութեան մը կիրառութիւնը կը պահանջին անշուշտ։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս որ ծանուցած էինք, Կրօնական ժողովոյ Ատենապետ Դեր. Խորէն Նարպէյ Սրբազան և անդամներէն Դեր. Սէֆէրեան և Դեր. Իզմիրլեան Սրբազանք այս շաբաթ առաւօտ Ղալաթիա գումարեցան Ազգ. Պատրիարքարանի գործակատար Գրէկեան Աբրահամ էֆէնտիի հետ կայսերական պատան երթալու և Գայրուլթուին փութացումը խնդրելու համար։

Սակայն պատգամաւորութիւնն արժան գտաւ նոյն օրն յետաձգել ասոնց որոշման գործադրութիւնն, հարկ համարելով այս օրուան գումարելի Կրօնական ժողովոյ կարծիքն ստանալ այս մասին և ըստ այնմ կայսերական պալատը դիմել։

Յառաջիկայ փետրվար 2/14ի գիշերը Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ շքեղ պարահանդէս մը պիտի տրուի ի նպաստ կամաւոր Հայոց «Յակոբեան» ձրի վարժարանին։ Աւստրիական դեսպանուհի Վսեմ Տիկին Բալիէ բարեհաճած է իր հովանաւորութեան ներքեւ առնուլ սոյն կրթական հանդէսն և պատուաւոր աղդայիններէ և օտարազգիներէ բաղկացեալ Մասնախումբ մը դրաւելի եռանդեամբ կաշխատի այժմէն պարահանդիսին շքեղութեան և յաջող արդիւնաւորութեան համար։ Կը յուսանք որ արդոյ հասարակութիւնք պիտի փութայ քաջալերել կարգադիր Յանձնախմբին ազնիւ նպատակները գնելով պարահանդիսի տոմսերէն, որոց արդիւնքն յատկացած է այնպիսի վարժարանի մը՝ որ իրաւամբ արժանի է ամենայն քաջալերութեան։

Կարգադիր Մասնախմբի անդամոց անուններն և պարահանդիսին այլ մանրամասնութիւնները կը հրատարակենք ընդհանուր։

Վանէն հետեւեալ տեղեկութիւններն ստացանք յունվար 1 թուով.

Յայտնի է որ քաղաքիս Առաջ. տեղապահ Պօղոս Սրբազան տեղական կառավարութեան միջոցաւ Լիմ Կղզին աքսորած էր Բաղունի Յովհաննէս վարդապետը։ Այդ՝ կիմանանք թէ յիշեալ վարդապետն նախորդ շաբթուն յայտնած է վանքի նստակը նստելով կղզիէն դուրս ելնել առանց տեղւոյն միաբանութեան դիտութեան։ Դուրսի ցմաքը ելնելէ յետոյ վարդապետը նաւակը խորտակած և տեսողներ եղած են որ տեղւոյն պարսկական հիւպատոսարանի պաշտօնէի մը հետ ի Պարսկաստան դիմած է։

— Հէքքարիի կուսակալութիւնը չճանչցաւ տեղւոյն Թառն ժողովէն Բաշ-Գալէի փոխառաջնորդ նշանակուած Սօլսախեան Յովսէփ վարդապետը, առարկելով որ Հէքքարի Վանայ կուսակալութենէն անջատ նահանգ մը լինելով, նորա համար նշանակուած ուղղիղ հոգեւոր հովանաւորութեան գլուխ մը պէտք է կայսեր։ Կառավարութենէն սպասի ուղեցոյց ի ձեռն։

Կը յիշուի որ յիշեալ վարդապետը Վանայ մէջ կատարուած հոգեհանդէսի առթիւ դամբանական մը խօսելով, առաջարկած էր փոխանակ օտար սուրբերու, ազգային նոր սուրբերու տօներ հաստատել։ Կերբոնական վարչութեան Կրօնական ժողովը բացատրութիւն ուզեց տեղւոյն Առաջ. Տեղապահէն, որ կ'իմանամք թէ հերքած է «Արեւելքի» թղթակցութեան հաղորդած տեղեկութիւնը։ Ինչ ընենք, կ'ասէր անցեալները Կրօնական ժողովոյ անդամ մը, վարդապետը մեզ է, կարելի է փորձանք մը բերեն դիւռն։ Մեր կրօնականները սրբոյ երկրոյս են իրենց սկզբնքները պաշտպանելու համար։ Բան մեզ ազգէ կ'ընէր վարդապետը եթէ չուրանար իր խօսածը, զոր մեզ հետ ուրիշ շատեր ալ լսած են, այլ պաշտպանէր զայն, որ անշուշտ իր համոզումն է և ըստ մեզ ո՛չ մեղադրելի համոզում մը։

ԼՐԱԳՐՈՅՍ ՅՐԱՒԻՆԵՐԷՆ ՄԻՆ ՀԻՒԱՆԴ ԼԻՆԵԼՈՎ ՄԵՐ ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱՅ ՄԷԿ ՄԱՍՆ ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ԸՆԴՈՒՆԻՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Միրիմիրանի ասպիճան տրուեցաւ ժամանաւորմայի հրամանատար Մէհմէտ ձէմալ պէյի։

Միւթէմայիզի երկրորդ կարգի ասպիճան՝ Ադրիանուպոլսոյ արտաքին գործոց դիւանի տնօրէն Ճարճովիչ էֆէնտիի և կրթական տեսուչ Էմին պէյի։

Կեսարիոյ նախաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Թիւլուսի էֆէնտի՝ Իզմիրի նահանգին նախաքննիչ ատենի փոխ-նախագահ, և Իզմիրի նախաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Հասան Ռիզա էֆէնտի՝ Կեսարիոյ պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցան։

Բարերդի ընդհանուր դատախազի օգնական Օսման էֆէնտի՝ Պայազիտի ընդհանուր դատախազի օգնական, և Պայազիտի ընդհանուր դատախազի օգնական Բէմզի էֆէնտի՝ Բարերդի ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցան։

Ինչպէս որ ծանուցած էինք, Տէրքոսեան ջրի աղբիւրներուն բացման հանդէսը կատարեցաւ շաբաթի օրն ի Բերա, Թէփէ-պաշի, քաղաքապետութեան պարտէզին մէջ։

Հանդէսն սկսաւ կէս օրէն ժամ մը առաջ։

Պարտէզին շուրջն, ինչպէս նաեւ ներսը, լի էր հանդիսատեսներու խուռն բազմութեամբ։

Թատրոնին պատշգամներն և պարտէզին մէջ յատկապէս կանգնած վրանները Կ. Պոլսոյ և Բերայի պատուաւոր ընտանեաց յատկացած էին։

Աբդուլի Թնդանօթարանի զինուորական նուագածուաց խումբը Վ.Եմ. Սուլթանին հրամանաւ ընտրի երգանակներ կը նուագէր։

Յատկապէս հանդիսին հրաւիրեալ էին ներքին գործոց նախարար Լամէմ փաշա, կայսերական երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ, հանրօգուտ շինութեանց նախարար Բայիզիթ փաշա, քաղաքապետ Մաղհար փաշա, Վ.Եմ. Սուլթանի փեսայ Նէֆիզ փաշա, ոստիկանութեան վերատեսուչ Բեամիլ պէյ, Վ.Եմ. Սուլթանին թիկնապահապետ Մէհմէտ փաշա և այլ ասպիճանաւորք և պաշտօնատարք։

Ժամը մէկուկէսին (Ը.Ե.) ընկերութեան առաջին երկրաչափ Պ. Պոլթան բատիսոսութիւն մ'ըրաւ, որուն յաջորդեց Թէրնոյ պէյի ճառն։

Ապա ազօթարար Լամէը էֆէնտի, աղօթք մը կարդալէ յետոյ, որ հանդիսականաց «ամէն»ներովը վերջացաւ, շտապուն անձեւ աղբիւրին ծորակներէն սկսաւ ջուրը ցայտել ի գոհութիւն հանդիսականաց։

Ապա ոչխարներ մորթուեցան, և հանդիսականաց պատուապատշաճ պատիւներ մատուցուելէ յետոյ հանդէսն վերջացաւ։

Վ.Եմ. Սուլթանին փափաքանոք, պատան ճարտարապետ Եանքոյ է. Գիֆէնտի Եուանիտէս՝ Տէրքոսի ջրէն մաս մը Եըլտըզ տանել տուեր է և Ն. Կ. Վ. հաստատութիւնը ճաշակելով հաներ է։

Վ.Եմ. Սուլթանն այս առթիւ դոհունակութիւն յայտներ է Տէրքոսի ջրուղեաց տարտման վրայ, որով կը յուսացուի թէ մայրաքաղաքս բնակիչք ջուրի ներգութիւն չքաշեն այլեւս և հրդեհներու յաճախութեան առաջքն առնուի։

Սաատէթ կը ծանուցանէ թէ որչափ որ լուր տարածուած է թէ Մէջթէլը Սուլթանի տնօրէն Իսմայիլ պէյ Թէհրանի Օսմանեան դեսպան և արտաքին գործոց նախկին խորհրդական Յատեան Յարութիւն էֆէնտի ալ Մէջթէլը Սուլթանի տնօրէն պիտի անուանին, ստուգած է թէ այդ լուրն առայժմ անհիմն է։

Վ.Եմ. Սուլթանն հրաման ըրաւ որ զինուորական վարժարանի և այլ բարձրագոյն վարժարանաց աշակերտք ամեն ուրբաթ ներկայ գտնուին Սելամլըքի արարողութեան։

Օսմանեան և սերպիական երկաթուղեաց գծերու միացման համար խորհրդակցելու պաշտօնեաներ Սերպիոյ պատուիրակաց հետ սահմանգլուխը գնացող Շաքիր պէյ, որ սպասակցի գնդապետներէն մին է, տեղեկագիր մը մատոյց Սպարապետի դրան։

Բաղքապետութեան ժողովոյ անդամներէն Ահմէտ փաշայի հիւանդութեան վիճակը ծանրացած լինելով, ուրբաթ օրը բժշկական խորհրդակցութիւն մ'տեղի ունեցաւ։

Ռուսիոյ դեսպանին խորհրդական Պ. Օնու և երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմֆ շաբաթ օրը Բ. Դռան երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարար Անսիմֆաշայի և խորհրդական Ֆարսի պէյի հետ։

Պարսկական դեսպան Մոհսին Խան Թէհրան երթալու թոյլտուութիւն ըստացած լինելով՝ յառաջիկայ երկուշաբթի օրը պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։ Իրացակայութեան դեսպանին, դեսպանատան գործոց վարչութիւնը խորհրդական ճէվատ Խանի պիտի յանձնուի։

Թէրճէմանը Հագիգաթ, Մոնիթէար և տեղական ուրիշ քանի մը լրագիրք կը հաստատեն ինչ որ ծանուցած էինք մեր նախընթաց թուով երկաթուղեաց միացման խնդրոյն վրայ։

Անկլոյ-Ֆրանսական թերթը կ'ըսէ թէ նախարարաց խորհուրդն իւր վերջին նստին մէջ մերժեր է պարսն Հիրշի առաջարկներն և տեղեկագիր մը պատրաստեր է, յորում կը յայտնէ թէ այդ առաջարկութիւնք համաձայն չեն Կայս. կառավարութեան շահուց և թէ Օսմանեան Կ. Պոլսոյին առաջարկութեանց նախապատուութիւն տրուեր է։

Կայսերական հրովարտակն եղած չէ մինչեւ այս ժամ։

Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դեսպան Պ. տը Ֆալիէ երէկ իրիկուն ցայդհանդես մը տուաւ դեսպանատան մէջ, ուր ներկայ գտնուեցան աւստրիացի և գերմանացի երեւելիք և նոյա տիկնայք, ինչպէս նաեւ Պարսկական դեսպան Մոհսին Խան։

Ինչպէս որ կանխաւ ծանուցած էինք, Սպանիոյ Ալֆոնս ԺԲ. թագաւորն տարեդարձը մեծ հանդիսիւ կատարեցաւ այս ուրբաթ օր։ Առաւօտուն հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեցաւ, որում ներկայ էին Պապական նուիրակ Տ. Ռոթէլլի և դեսպանն իւր պարագայիք։ Եկեղեցական արարողութենէն յետոյ, հրաւիրեալք դեսպանատուն գնացին, ուր պաշտօնական ընդունելութիւններէ յետոյ, մեծաշուք սեղան մը տրուեցաւ, որում կը նախագահէին Տ. Ռոթէլլի և դեսպանն։ Բազմոյ կոմսը բաժակ առաջարկեց Վ.Եմ. Սուլթանին, Սպանիոյ թագաւորին, Ս. Պապին կենաց, որք մի և նոյն մարդասիրական զգացումներն արտայայտեցին Անտալուզիոյ վերջին ազատից ժամանակ։

Մայրաքաղաքիս հելլենական ակումբոյ մէջ քննադատութեան առիթ ընծայած է, կրօսկ Ֆար, սա պարագայն թէ Վալտիմար իշխանն Յունաց Պատրիարքին այցելութիւն չտուաւ։ Սակայն, կը յաբէ, այս դանցաւորութիւն կրնայ ներելի նկատուիլ, ըստ որում արքայազուն իշխանն հարիւր ժամանակ ունեցաւ վերջին ժամուն դեսպանաց այցելութիւն տալու։

Ֆար տիւ Պոսֆոր մանաւոր ազբիւրի կ'իմանայ թէ անատոլ է Եւրոպոյ լրագրաց տուած այն տեղեկութիւն թէ Կ. Պոլսոյ Աւստրիական դեսպան Պ. Բարիչէ երկաթուղեաց միացման խնդրոյն նկատմամբ ստիպողական ծանուցագրեր տուած է Բ Դրան։

Ադրիանուպոլսոյ ՀՉՄակայքը քանի մը Պուլղարք՝ Օսմանեան ոստիկանի հագուստով ծպտեալ՝ իրենց ազգակիցներէն մին կողոպտեր են։ Տեղական ոստիկանութիւնը, չարագործները ձերբակալելով իրենց կեղծ կերպարանքով քաղաքին փողոցներէն անցուցեր և բանտարկեր է։

Տեղական իշխանութիւնն, ինչպէս նաեւ հանրային կարծիքը տեսնելով որ այդ մարդիկ համասլավեանց կողմէ կը դրկուին յատկապէս, որպէս զի այս տեսակ արարքներով Եւրոպոյ մէջ Թրքաց անպատատ կարծիքներն հաստատեն, որոշուեր է որ այդ չարագործաց դատն հրապարակաւ տեսնուի։

Զրոյց կայ թէ Օսմանեան երկիրներու մէջ բնակեալ Յունաց հպատակութեան խնդիրը վերստին երեւան պիտի ելնէ, այս անգամ վերջնական լուծում մ'ստանալու համար։

Պրուսայի Մետրապոլիտը պատուոյ դատ բացեր է գաւառին Պրուսայի Նուն գրագիտական ընկերութեան Նախագահ Պ. Քիւժէնէսի դէմ։

Ժամանակաւ այս տեսակ դատերը Ֆէնէրի Պատրիարքարանին մէջ կը տեսնուին, առ որ կը դիմէին յոյն եկեղեցականք, երբ աշխարհական անհատից դէմ գանգատ ունենային։ Բայց Պրուսայի Մետրապոլիտը չէ ուզած ճանչնալ, կ'ըսէ Ֆար, կրօնական իշխանութեան վերին ձեռնհասութիւնն և իւր վարմունքով գայթակղութիւն պատճառած է։

Ցիշեալ Մետրոպոլիտը կը խնդրէ որ Պ.Քիւժէնէսի նախագահութեան ներքեւ գտնուող ընկերութեան տեսարակները քննուին դատարանին կողմէ, յայտարարելով թէ այս տեսակ ընկերութեանց նախագահը պարզապէս վարչական խորհրդոյ գանձային պաշտօնատարներ են, որք պաշտօն ունին միայն այդ խորհրդոյ պաշտպանութեան ներքեւ գտնուող կրթական հաստատութեանց ի նպաստ դրամ հաւաքել։

Սթամպուլ կը պատմէ թէ պրուսեցի վաճառական մ'ուղարկեր է Ալֆրէտ տը Միւսէի և Անարէ-Շէնէիի գործերէն քանի մը հատոր Կարին դրկել, իւր մէկ բարեկամին, բայց մաքատունէն վար դրեր են յիշեալ գրքերն, յայտնելով թէ Թուրքիոյ գաւառները բանաստեղծական գիրք դրկելն արգիլեալ է։

Սթամպուլ իրաւամբ կը յարէ թէ անկարելի է որ այս տեսակ տնօրէնութիւն մ'եղած լինի՝ առանց կանխաւ հասարակութեան ծանուցուելու։ Ապա ծանուցանելով թէ չէին պարգեւով մը կարելի եղեր է դրկել գրքերը, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս իրողութեան վրայ։

Գանձային պաշտօնատան հաշուեքննիչ Յանձնաժողովոյն մէջ դտնուելու և ամենօրեայ գործողութիւնները քննելու համար Բարձր. Մեծ Եպարքոսի կողմէն պաշտօն յանձնուեցաւ ընդհանուր ծախսից հաշուակալ Իպրահիմ էֆէնտիի։

Ավրիկեան Տրիպոլիս երթալու համար Հանեայէն մեկնող Դ-ոյէրէյէ անուն շոգենաւուն մեքենայն ճանբան տարը-ւելով Սուտայի նաւահանգիստը վերադարձեր և հոն նորոգուելէ յետոյ վերստին սկսեր է ճանբան շարունակել։

Նախընթաց օրը Ռուսական Գէրէ-անուն փոքր շոգենաւը Բաթրասէն վերադարձաւ։ Սոչիլոյի տարփածուն է։ Ինչ, տարփածո՛ւն. այո՛, վայրկեան մը վերջը պիտի հաստատուի այս բան, տարակուսանաց տեղի չթողու համար։

Զարմանալի է որ, կ'ըսէ Սարսէյ, այս բաղդախնդիր սպայն որ ո՛չ անուն ունի և ո՛չ հարստութիւն, հարուստ աղջկան մը կը յարի և անոր հարն այնպիսի դիրքի մը մէջ կը դնէ որ օրին մէկը չկարենայ մերժել զայն իրեն կնութեան տալու։ Ցառի միջոց մ'ընտրուած է, և ի զուր հեղինակը կը խօսի երիտասարդին պատուոյ զգացմանց և սիրոյն սատակութեան վրայ. կ'զգամ թէ դժուարաւ պիտի հետաքրքիր խաղին այս կէտին։ Երբ Բօմէօ կառնուր ջիւլիէթի, ձեռքերը միլիոններով լի չէին։

Ինչուէ, հարկ կը լինի որ Էլիզ իր խորհուրդն հօրը յայտնէ։ կրնաք երեւակայել կոմսին բարկութիւնը։ Ինք՝ Լիմնոյ կառավարիչն որ ամբողջ գաւառի մը տէր է, յօժարի՞ աղջիկը տալ ֆրանսայի փոքր սպայի մը որ իւր սա գաւառատէն և սուրէն զատ ոչինչ ունի։ Երբէ՛ք։

Աղջիկը դէմքը կը կախէ և կը զբաղանայ։ չփացած մանկան գգուանքներուն կը յայտնէն սպառնալիք։ Հայրը տեսնելով որ գործը ծանր երեւոյթ կ'ստանայ, կ'որոշէ աղջիկը փախցուցնել։ կ'առաջարկէ շոգենաւով դրացի մ'ընել։ Էլիզ կ'ընդունի և երբ ուրախ զբաղրթ կը ճաչեն, շոգենաւը կը տանի կը հեռացնէ հայրն ու աղջիկը նիսէն և նոյն իսկ Եւրոպայէն հեռու։ Ռուսիա կը վերադառնան։

Սիրահարներուն համար ալ ասուած մը կայ։ Անարէ լմացած է իւր սիրուհւոյն առեւանդումն, անոնց ետեւէն ճանբայ եղած է, և օրին մէկն, երբ անոնք օթեւան մ'ինած էին քանի մը ժամ հանգչելու, հայրը պատուհանէն կը նշմարէ սպայն որ փողոցը կեցած զինքը կը գիտէ և կ'սպասէ։ Էլիզ գիտէ թէ իւր սիրահարն հոն է, ուստի և չպիտի ուզէ այլեւս ճանբան շարունակել։ Հարկ կը լինի վերջ մը տալ այս ամենուն։ զօրավարը վեր կոչել կուտայ սպայն։

— Ի՞նչ կ'ուզէք, կ'ըսէ, յայտնեցէք միտքերնիդ։

Եւ նա կը պատասխանէ յարգալիր և ցուրտ ձայնով մը։

— Պատիւ ունիմ ձեր դուստրն, Օր. Սոյիլոգին ինձ կնութեան խնդրելու։

Դիւրին է երեւակայել թէ ինչ բուռն տեսարան մը տեղի կ'ունենայ սատ։ զօրավարն անարդանք և արհամարհանք կը թափէ սպային երեսին, որ կը սպասէ անխռով և ի վերջոյ ահաւելի բառք կ'արտասանէ։

— Օր. Էլիզ ինձ տալով, կինս ինձ տուած կը լինիք։

Այս յեղակարծ յայտնութեան վրայ, կանը կառնելով, տարճանակը կուզդէ սպային և կը պարպէ։ Եթէ սպանիներ զայն, խաղն այսուեղ կրնար վերջանալ. սակայն գնդապետը կը վրիպի, և Անարէ՝ որ տեղէն չէր շարժած, կը կրնէ հաստատ ձայնով մը։

— Պատիւ ունիմ Օր. Էլիզ Սոյիլոգին ինձ կնութեան խնդրելու։

— Ա՜ա, կը կոչէ զօրավարը ճարահատեալ։ Բայց, կը յարէ, չպիտի կրնաս պահել զայն քեզ երկար։ վատահ եղիր որ օրին մէկն ինձ պիտի վերադառնայ նորէն։ ձեռքդ պիտի առնում։

Այս տեղ կը պարզուի խաղին ամբողջ նիւթը։ Այդ դեռահաս աղջիկն, որ ճախութեանց մէջ մեծցած է, պիտի կրնա՞ այնքան տոկուն սէր մը ունենալ որ դիմադրէ իւր փափկասուն կենաց կորստեան և տնուհետեւ իւր ամուսնոյն աղքատ ռոճիկովը գոհանայ կարող պիտի լինի՞, որպէս կ'ըսեն, սիրով ու չոր հացով մնանիլ։ Օրին մէկը չպիտի՞ զղջայ արդեօք իւր փախստեան վրայ։ Դուցէ վերադառնայ իւր հօր քով որ ամուսնալուծութեան մը շնորհիւ կարենայ վերստին ամուսնացնել զայն ծերունի քաղաքագէտի մը կամ երիտասարդ իշխանի մը։

Նիւթն հետաքրքրաշարժ է արդարեւ։ թերութիւնն այն է որ այս ամեն դարձուածոց մէջ, հանդիսատեսն ո՛չ մէկ դիւցազնի չյարիր և մէկուն յաղթութիւնը չուզեր։ Երիտասարդ սպային վարմունքը գովելի չէ։ եթէ իւր կին օրին մէկը լքանէ զինք, իւր արժանի պատիժը կրած պիտի լինի։ Իրաւ որ այնքան մեծ համակրանք մ'ալ չեմ զգար այդ թեթեւամիտ աղջկան վրայ որ այնքան դիւրաւ ինքզինքը կը յանձնէ պանդոկի մը սեղանին վրայ իւր գէմն ելնող առաջին երիտասարդին։

Այլ եղածն եղած է, եւ այլ եւս ամուսնացած են։ Կատաղած ծերունի հօրը նկատմամբ ալ բարեկամութիւն մը չեմ զգար։ Իսկ այն ամուսիններ զորս կը պատրաստէ նա իւր ապարանքին մէջ աղջկանը համար, չեն այնքան հրապուրիչ որ փափագ զգայ մարդ Էլիզն առնելու մէջ։ Ինչ թեր տեսնելու։ Մերուլի դիւանագէտը ազնիւ մարդ մ'է, չար մարքենայութեանց մէջ թաղուած և որոյ միակ արժանիքն է յոյժ քաղաքավարութիւն։ Իսկ իշխանը ծանծաղամիտին մէկն է որ զգայուն ոչնչաբանութիւններ զրուցել միայն գիտէ։ Շիտակն, այս ամենուն մէջ լաւագոյն կը դտնեմ սպայն։

Խաղին անդարմանելի մէկ թերութիւնն այս է։ Իրաւ է թէ մրցում կայ, մին կ'ուզէ ձեռք անցուցեալ ի՞նչ որ միւսը կը ջանայ պահել, եւ մրցումը թատրոնի մ'անհրաժեշտ տարրն է։ Այլ որպէս զի այս կռիւ հաճոյական լինի,—կը յաբէ Սարսէյ որ վայրկեանը չփախցուներ իւր նկարագրութեանց մէջ նուրբ քննադատութիւններ սահեցընելու, — որպէս զի հանդիսատեսք բուռն կրիւք հետեւին խաղին անցքերուն, հարկ է որ երկու կողմանց մին բուռն հետաքրքրութիւն շարժէ։ Երբ այսպէս չլիներ, ցուրտ հաճոյք մը միայն կ'զգանք։

* *

Երկրորդ և երրորդ արարուածին մէջեւ տասնուութ ամիսներ անցեր են. երիտասարդ ամուլը իրենց մեղրալուսնը Թատերարեմէն հեռու անցուցած են։ Մերուլի կոմսին նամակ մը կը հասնի որ կը ծանուցանէ մանկամարդ կնոջ թէ հայրը ծանր հիւանդ է։ Էլիզ, որ զօրանոցի կեանքէն արդէն իսկ ոկսած էր ձանձրանալ, առիթը ձեռք չփախցներ և կը մեկնի Իրկեա։ կը դտնէ իւր հայրն ողջ առողջ վիճակի մէջ և բոլոր իւր նախկին սիրահարներն իրենց տեղը, ապարանքն, սպասաւորներ, հանդէսներ, օրօրդութիւնք, պարահանդէսք, թատրոններ և ձիարշաւք։

Անդ կը մնայ ամիս մը, երկու ամիս, երեք ամիս։ ամուսինն հաղիւ մտքի ընդ մտքի հակիրճ նամակ մը կ'ընդունի Էլիզէն, ամուսինն՝ որ վշտէն ինքզինքը կը լափէ և յուսահատութեան մատնուած է։ Պաշտօնէն կը հրաժարի։ յանցանք մ'է այս և ծանր յանցանք, որով մաս մ'ալ կը պակսի այն համակրութենէն զոր պահած էինք իրեն նկատմամբ։ Այժմ աղքատ և ասիճանազուրկ, պիտի երթայ այդ միլիոնատիրոջ տունն ապատանիլ՝ իւր կնոջ ամուսինը լինելու համար, և որ աւելի դէշն է, նախանձոտ ամուսին մը։

Ա՜հ, այնքան հեշտ դեր մը չպիտի կատարէ նա այսուհետեւ, ի զուր գոռոզ ծանրութեամբ մը կ'ընդունի ծաղրական մեծարանքներն որով կ'ընկճեն զինքը։ Ասերն օր մը հայրական ձայնիւ կ'ըսէ անոր։

—Իմ սիրելի պարոնս, զբաղում մը չունիս, անոր համար կը ձանձրանաս։ Լիմնոյ խորն ընդարձակ կալուածներ ունիմ զորս յոռի կերպիւ կը մատակարարէ իմ գործակատարս։ Այդ անպիտանը կը կողոպտէ զիս. դո՛ւ գնա սիրելիս, հոն զբաղում պիտի գտնես և արդիւնաբեր զբաղում՝, վասն զի վերջապէս աղջիկս ստացուածքն է զոր պիտի մատակարարես։

— Լաւ, պարո՛ն, կը պատասխանէ միւսը մարմրելի մը նման ցցուելով. վաղը կը մեկնինք։

— Ի՞նչպէս, «կը մեկնի՞նք»։

— Բնականաբար, կինս ալ հետ կը տանիմ։

— Մտքերնիդ հանեցէք այդ բանը՝ ՛նչ, ազնիւս այդ հեռաւոր և ճախճախուտ տեղերը զրկիմ այս ձմրան դառն օրերուն։ Այդ անդարելի է։ Արդէն ահա ինքն ալ կուգայ, իւր կամքն հարցուր։

Այս երրորդ արարուածին սկիզբն ի վեր Էլիզը միշտ հանդէսներու մէջ տեսանք, վարելով այն տեսակ տեսակ փառքերը, ճախութիւններն և զբօսանքները որք կ'ընծայուին իրեն, հեղնական անարգանօք ասոր անոր պատմելով այն թշուառութեան տարին զոր ամուսնոյն հետ անցուցած էր զօրանոցի մը մէջ անկիւնը։

— Ամեն բան ես ձեռքովս կ'ընեի, կ'ըսէ. տասներեւսի ամուսնոյն մէջ Անարէի երեք տարուան ռոճիկը մնեցի. գրպաններս ոսկի մը չէր մնացած։

Այս ամենէն դիւրին է գուշակել թէ անխորհուրդ գեղուհին ինչ պատասխան պիտի տայ ամուսնոյն։

Անարէ կրնայ մեկնիլ եթէ կ'ուզէ. իսկ ինք կը մնայ, իւր տեղը հօրը տունն է։

Թեղմ տղան ինքզինքը կը լափէ վշտէն, ինչպէս լափած էր կրած անարգանքներէն։ Ճնարայ կ'ելնէ, և մանկամարդ կինն՝ ազատ մնալով, աւելի հեշտիւ կ'ընկղմի իւր հաճոյից մէջ։ Իշխանն հաստատամտութեամբ կը սիրաբանէ, բայց Էլիզ պարկեշտ է իւրեն և չպիտի խորհէր երբէք մեղանչել իւր դրատականութեանց դէմ, եթէ բաւական բարեկամուհի մը (այս տեսակ բարեկամուհիներ անպակաս են աշխարհի ամեն կողմը) չհաւատացներ թէ իւր ամուսին կը խաբէ զինքը և կը սիրէ մանկամարդ Ֆրանսուհի մը, հիւպատոսին քոյրն, որ Անարէի և իւր ալ բարեկամուհի է։

Վայրկեան մ'ալ և պիտի մեղանչէ Էլիզ ամուսնոյն հիւպատոսին քրոջմէն ծածկարար իմանալով եղելութիւնը, կը վազէ, կը հասնի և իւր կնոջ ոտից առ.

բաղարձած ժամանակ Սուլինայի բացերը խրեր է։

Նաւաստիք կրցեր են ազատիլ։

Նիկոմիդիայէն կը գրեն թէ այս օրերս երկաթուղոյ կայարանին դէմի սրճարանին մէջ քանի մը երիտասարդներ իրենց մէկ ընկերոջ հետ կռուի բռնուելով, 10 մետր բարձրութեամբ պատի մը վրայէ վար նետեր են զայն։ Խեղճ տղան քանի մը տեղէն ծանրապէս վիրաւորուեր է։ Ցանցաւորք, որք վեց հոգի էին, բռնուեր են։

Այս օրերս պիւրին գինք քիչ մը բարձրացած լինելով՝ հացագործք թաղապետութեան դիմեցին և հացի գինոյն վրայ յաւելում մը խնդրեցին. բայց թաղապետութիւնը մերժեց նոցա խնդիրը, նկատելով տալով թէ պիւրի գինոյն բարձրացումն յոյժ անշնչան էր տակաւին։

Շաբաթ օրը Բերա Տէր-Յուսիկ թաղին մէջ անծանօթ մարդ մը տան մը պատուհանէն ներս ատրճանակ մը պարպեց, մինչ ընտանեաց անդամներն՝ 7–8 հոգի՝ նստած էին։

Գնտակը տանտիրոջ տղուն գլխուն վրայէն անցաւ և ընտանեկան սիւմմին ահարեկելէ զատ ուրիշ վնաս չգործեց բարեբաղդաբար։

Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ չարագործը։

Նախընթաց օրը, դող մը դատական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ սենեկապանաց մնտուկը բանալու աշխատած միջոցին ձերբակալուելով վրայէն չատ մը կղպանք բանալու գործիներ գտնուեցան։

ՏՕՊԹԷՕՐ ՄԱԳՈՒՈՅ ՇԷՐՊԷՊԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՓԱՐԻԶՈՒ

Իւր բնակութիւնն հաստատած լինելով ԲԵՐԱ, ՊԷՊԵԱՐ ՓՈՂՈՅ ԹԻՒ 13, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ ամէն օր, կէս օրէն վերջ, տանկական ժամն 3էն մինչեւ 10 երեկոյեան ամեն տեսակ հիւանդներ, ինչպէս նաեւ մանկաբարձական քննութեանց կարօտ և այլ հիւանդութեանց ենթակայ կիները։

Տօքթէորը բացի սոյն ժամերէն կը գտնուի չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն առաւօտեան ժամը 4½էն մինչեւ 6½, Պոլիս Աքսէրայ Լալելի Եէնիի Թուլումպա թիւ 101 Փափագեան էֆէնտիի դեղարանն և երկուշաբթի, հինգշաբթի օրերն ալ առաւօտեան ժամը 4½էն 6½ Պոլիս, Պահչէ գաբու Մէրհամէթճեան էֆէնտիի դեղարանը։

Իսկ երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, մինչեւ կէս օր, Գալաթիոյնճուք, Իսրայէլ էֆէնտիի դեղարանը։

Յիշեալ Տօքթէորը պատրաստ է միշտ և ամէն տեղ ձրիաբար դարմանել իրեն դիմող կարօտ հիւանդներն, ինչպէս նաեւ աղքատ ծնունդ արեներու քով երթալ և հարկ եղած դարմանն ընել անձնուիրաբար։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Ս.ԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՔԱՄՊՈՅՃԻ ԽՈՒՎՈՒՐԹԻՒՆՔ

Սայկոն, 23 յունվար

Բնոմ-Բէն դրկուած Ֆրանսական զօրագունդ մը՝ Քամպոյճի մէջ վերջերս երեւան եկած խռովութեանց հեղինակները ցրուեց. քանի չորս ապստամբք սպանուեցան։

ՈՒԻՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐԸ

Պերլին, 23 յունվար

Ուիլհէլմ կայսրը բոլորովին ապաքինեցաւ իւր վերջին անհանգստութենէն։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՇՈՒԳԵՆԱՒԷՔ

Պէրլին, 23 յունվար

Գերմանական կառավարութիւնը վերջնականապէս թրիէստեան ընդունեց իբրեւ առաջին նաւահանգիստ Մայրագոյն Արեւելք երթեւեկող գերմանական շոգենաւուց դիմաց։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 14 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110 ½
3 » » » (վճռական)	110 ⅛
» Բարիզի » (պանքայի)	22 85
» » » (վճռական)	22 92½

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ գէնթ.	8 37
Պօրսային գոցուելէն վերջը »	8 36½
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ »	8 35
Բարձրագոյն գին »	— —
Նուազագոյն »	— —
Կէս օրին »	8 34
Իւնիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)	73 45
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	73 2½
Բերայի մէջ	— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ Գ. Կ.	73 02½
Կէս օրին	73 2½
Հէվալէոիզ	5
Բէօր գոնսոլիտէ	—
» իւնիֆիէ	—
Փոխառութիւն 1863 Ֆր.	72 50
» 1865 »	56 50
» 1869 »	49
» 1873 »	43 50
Պոն տու Թրեզոր Անգլ. Լ.	20 50
Բուժէյի երկաթուղի Ֆր.	43 625
Օպլիկասիոն տը Բքիօրիթէ »	—
Բաժնեթուղթ Լաբիօմի »	70

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Օսիրէթէ ժէնէրալ (Գ. Կ.) Անգլ. Լ.	3 16
Քրեսի ժէնէրալ » » Օսմն. Լ.	6 30
Պանք տը Գոնս » » » »	3 05
Սօս. Շանժ է վիլէօր » » Օսմն. Լ.	3 15
Թրամուէյ » » »	265

ԸՆՔԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի դրչ.	100
20 Ֆրանկնոց »	87 30
Անգլիական ոսկի »	110 22
Բօլ Իսթերիալ »	90 10
Քրիմլից »	51 15
Ռուպլի թղթադրամ »	8 64
» արծաթ »	89 10
Ֆիօրին »	9 2
Մէտ. արծ. (տարբ.) »	108 2
Վէցնոց »	102 35
Հինգնոց »	102 35
Մէճիտիէ »	99
Պղինձ »	800
Թղթադրամ »	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 23 Յունվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ գոցուեցաւ	100
Օսմն. բացուեցաւ	15 13/16
» » գոցուեցաւ	15
Օսմն. փոխառութիւն 1865	11 ⅛
» » 1869	9 ⅞
» » 1871	69 ½
» » 1872	19
» » 1873	8 ⅝
փոխառութիւն 1877	82 ¾
Պանք Օթօման	13 ⅝
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	95 ⅞
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	65 ⅝
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	88 ⅛
Տպրա Սանիէ	63 ¾
Տօսմանիալ (փոխառ. Բօչիլա)	87
Հունգարական պարտատուղթ 1877	—
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	—
Վիէննա, 24 Յունվար ժամ 10 վ. 30 երեկոյ	
փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124
Օսմանեան երկաթուղի	22
Բարիզ, 23 Յունվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ	
Ֆրանսական Ռանթ 4½% բաց	110 2½
» » 3% բաց	80 5
Օսմանեան քոնսոլիտէ բացուեցաւ	16 15
» » գոցու. (գ. կ.)	16 7½
» » 1865	57
» » 1869	49
» » 1873	44
Օսմանեան երկաթուղի	45 50
» Բէժիի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթօման	596 25
Գրէտի Լիոնէ	538 75
» Ֆոնտի (գ. կ.)	4320
Բանդեռատս Լիոնի (գուբ. կար.)	4267 50
Սուէզի ջրանցք	4847 50
Ռուսական 5% 1877ի (գ. կ.)	99 5/8
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	97 10
Եգիպտական միացեալ գոց	335
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	60 ¼
Բրիօրիթէ Թիւրք	402 50
5% Հելլենական (գ. կ.)	—
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 34

ԲԱՐԻԶ ԲԹԹ ՊՈՒՐՍ

Յունվար 24 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4½%	109 96½
Օսմանեան »	16 7½
Եգիպտական միացեալ	335

ՄԵՏԼՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԱ

26 Յունվար (Ն. Տ.)

	Ժ	Վ
Ծագումն արեգական (Առաւեւոտ)	7	18
Մուտք » »	5	8
Կէս օր (Մէջին ժամով) 12 ժ.	12	32
Կէս օր (ժամ ըստ Տաճկաց)	6	45
Ծագումն Լուսնի (Առաւեւոտեան)	Ե. 1	5
Մուտք » »	Ա. 2	34

Երեւումն Լուսնի Ա. Լ. Յունվար 30ին

Առաւօտեան ժամ 8ին

Ծանրաչափ (Ծովու երես)	Հզբրդ.մէթր.	768 6
Ջերմաչափ		3 0
Նուազագոյն աստիճան		2 2
Բարձրագոյն »		4 8
Խոնաւութիւն %		82
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին		
Հաստորդագրեր		0
Ուղղութիւն հողմոյ	— Հիւսիսային արեւելք	

փաւոր։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 25Ի ՎԻՃԱԿԸ

Ծանրաչափը բաւական բարձրացած է Մէջերկրականի և Եւրոպիոյ հարաւակողմն վրայ. հովը տարբեր ուղղութեամբ կը փչէ, տկար՝ Մէջերկրականի հիւսիսակողման, և հիւսիսային արեւմուտքէն չափաւոր՝ ափրիկեան եղերաց վրայ. հիւսիսային չափաւոր եւ տեղ տեղ ուժգին հով ՅԱրշիպելագոս. հիւսիսային չափաւոր հով ի Վառնա. հանդարտ օդ ՅՕտեսա։

Բարեխառնութիւնը զրկեն 10 աստիճան վար ի Բեդրպուրգ, 8 ՅՕտեսա եւ 7 ի Փարիզ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Պալէնա կոմսի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովը կարեւոր հարցած է քննել թէ հրեայ մատենագիրները և հրապարակագիրները ո՞րպիսի սպդեցութիւն ունին ժողովրդեան վրայ։ Ճշմարիտ որ հետաքրքրաշարժ խնդիր է այդ, բայց աւելի հետաքրքրականն յանձնաժողովոյ տալիք որոշումը պիտի լինի։

—Պետութիւնը դիտաւորութիւն ունի գիտական արշաւանք կազմել Ռուսիոյ դրաւած ասիական նոր երկիրներու ամեն կողմերը մանրամասնօրէն քննելու համար։ Արշաւանքը քանի մ՚առանձին և անկախ խումբերէ պիտի կազմուի, որոնցմէ մին ազգագրական մասնախմբին հետ պիտի միանայ, որ Ռուսիոյ և Աֆղանստանի սահմանագլուխը որոշելու խնդրով զբաղած է այժմ։

—Յունուար 1ին Զարը ընտանեօք Կաչինայի պալատէն Բեդերսպուրգի մեկնեցաւ. նոյն ամսոյ 2ին նոր տարւոյ շնորհաւորութեան այցելութիւններն ընդունեց Զմեռնային պալատին մէջ։ Յունուար ամսոյ մէջ նաեւ չորս արքունական պարահանդէսներ պիտի տրուին։

—Մէջայէլ Նիքոլայեվիչ Մեծ-Իշխանը 1885 տարւոյ համար պետական խորհրդի նախագահ անուանած է։

—Ռուսական ալեւոր ինդեպոս փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար, ռուսական Շոգենաւային և Առեւտրական ընկերութիւն ալեւոր Օտեսայէն յԱլեքսանդրիա փոխադրութեան դիմեն իջուցած է։

—Կայսերական Ազատ-Ցնտեսական ընկերութիւնը իւր դեկտ. 27ի նստին մէջ մուշտարդութեան Ռուսիոյ համար խիստ նշանաւոր խնդրոյն զբաղեցաւ, և որոշեցաւ ընդունիլ Պելճիոյ վերջին ժամանակներս վաճառարդութեան համար ընդունած եղանակը։ Այս խնդիրը կարեւոր է Ռուսիոյ համար այն պատճառաւ որ գիւղական ելմտացոյցին վրայ մի քանի տասնեակ միլիոն ռուբլի պիտի աւելցնէ։ Վաճառարդութիւնը կայսրութեան շատ նահանգաց մէջ գիւղատնտեսութեան ամենէն մեծ ճիւղերէն մին կը կազմէ։ Այսպէս, միմիայն Պոլտավայա նահանգը 133,700,000 հոմա վաճ կ՚ուղարկէ արտասահման, իսկ Վլատիմիր, Եարոսլաւ, Կոստրոմ և Նիժիկրոտ նահանգները բացի ատգին քանակութեամբ արտասահման ուղարկելէ, կառնեցէներ կը չինեն անկէ, զորս համարեա ամբողջ Ռուսիա կը գործածէ։ Վաճառի արտադրանքները ձեռքով պատրաստուած վաճառի համար վաճառին 4 ռուբլի կ՚ստանան, իսկ մեքենայով պատրաստուածի վաճառը 6 ռուբլի կը ծախսուի։ Ռուսիոյ մէջ առաջին դիրքիւնը միայն ի գործ կը դրուի։ Տարբերութիւնը՝ ինչպէս կը տեսնուի՝ խիստ մեծ է. այս հաշուով եթէ Պոկրովսկայա նահանգի մէջ երկրորդ դրութիւնը գոյութիւն ունենար, 20,000,000 ռուբլի աւելի պիտի շահէր։ Վաճառարդութեան համար Ռուսիոյ մէջ մի գործարան կայ այժմ։

—Ռուս կառավարութիւնը իւր ուշադրութիւնը դարձուցած է հարաւային և Վոլգայեան նահանգաց Թաթարներու վրայ, զորս ռուս տարրի հետ միացնելու խնդիրը վաղուց արդէն պետական շրջանակներու մէջ խօսակցութեան առարկայ եղած է. բայց մինչեւ այժմ ձեռք առնուած թայլ միջոցները անկարող եղան ռուսական քաղաքակրթութիւնը մուծանել նոցա մէջ։ Այժմ՝ ինչպէս և կէս դար առաջ՝ Ռուսիոյ թաթար հասարակութիւնը շատ քիչ բացառութեամբ իւր նախնական կեանքը կը վարէ առանց ծանօթ լինելու եւրոպական տեսութեանց և գաղափարներու։ Թաթարաց մտաւորական և բարոյական ստիճանը բարձրացնելու և զայնս տիրող տարրի հետ խառնելու նպատակաւ միջոցներ կը յղացուին։ Եւ որովհետեւ դիտելի է որ յիշեալ նպատակին հասնելու համար խստութիւններ չպիտի գործադրուին, հասարակութեան անձնասիրութիւնն չպիտի վիրաւորուին և կրօնական դաւանութիւնը չպիտի ծաղրեն, այլ ամենայնայնոյ միջոցներու դիմել պէտք է, ուստի իբրեւ ամենէն յարմարաւոր միջոց դպրոցը կը նկատուի։ Խնդիրը հոն է որ ինչպէս հարաւային նոյնպէս և կեդրոնական նահանգաց մէջ ուր Թաթարները հաստատուն բնակութիւն ունին մանուկը դպրոցները ունենալով հանդերձ առանձին կեանք կը վարեն, որովհետեւ իրենց որդիները չեն ուզարկեր ռուսական վարժարանները և այս պատճառաւ նոցա երիտասարդ սերունդը ռուս երիտասարդութեան հետ միանալու անկարողութեան մէջ կը դտնուի։ Այս առթիւ որոշուած է Թաթարաց մանուկը դպրոցները ջնջել և ստիպողական պարտաւորութիւն դնել նոցա վրայ որ իրենց որդիքը պետական դպրոցները ուղարկեն։ Այս կարգադրութիւնը որոշուած է իսկոյն չը գործադրել, այլ ստիճանաբար, նախ Թաթարաց ուսուցչական դպրոցներէն սկսելով։ (Բոսֆէ Կոսբէր)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ԹԷՀՐԱՆ, 22 Դեկտ.

Լսա ձեր բաղձանաց, օրուան լուրը զոր կը ցանկամ ձեզ հաղորդել դէպք մ՚է, որ Պարսկաստանի Հայոց նկատմամբ կարի յոյժ կարեւորութիւն կրնայ ունենալ և անոր կերպարանաց պատկերը տալ մատամբ իւրք։

Ցայսմիկ է թէ Վսեմ. Ճիհանկիր խան ի ձեռին ունէր երկար տարիներէ ի վեր պնծնոցի ընդհանուր տեսչութիւնն և անոր մէջ բերած կատարելագործական յառաջդիմութիւնն, որ ամենեցուն անյուսալի կը թուէր ի սկզբան աննպաստ պարագայներուն համար, կը հաստատէին պաշտօնէին հնարագէտ հանճարն և մեծ հմտութիւնն, որով ամեն պակաս կը լեցնէր։

Ասկէ 16 ամիս առաջ Վեհ. Շահն, իրր վարձատրութիւն, Վսեմ. խանը կարգած էր Արուեստից Վէկիլ՝ որ մինչ այն օր գոյութիւն չէր ունեցեր ի Պարսս և սոյն ընտրով զայն գործունէութեան և քաջալերութեան լայն ասպարիզին մէջ կը դնէր։ Ցայնժամ Արուեստից Վէկիլին պէտք եղաւ մեծ դժուարութեանց դէմ մղել, Եւրոպայէն մեքենայներ, մեքենագէտներ և բարեմիտ գործաւորներ բերել տալ Թէհրան, արուեստները մշակութեան ածել և ծաղկեցնել։ Քանի մ՚էջեանք Պարսկաստան բերին երկիր մ՚է լեցուն մեծաղներով և զանազան տեսակ հանքերով, բայց ամենքն ալ անգործ են և խաղան։ Իւր ոլիտաղները, բայց ի ուտեստ՝ Եւրոպայէն կառնէ, և բաց ի ձեռագործութենէ և տարաղագործութենէ որ շատ յառաջ գացած են՝ զուրկ է մեքենագործութենէ և այսպէս արդիւնաբերութեան և վաճառականութեան մէջ հաւասարակշռութիւն հաստատելէ շատ հեռի մնացած է։ Միւս կողմանէ Պարսկաստան մահաբեր թշնամի մ՚ունի ամեն յառաջդիմութեան խոչընդոտ եւ որ կախատի յաբաժամ երկրին ապականութեանը։ Ի վերայ այսր ամենայնի, Պարսկաստան քանի տարիներէ ի վեր յառաջդիմութեան շաւղին մէջ ընկած է. քաղաքականացեալ եւ ուսումնական մարդիկ այսօր չեն պակսիր։ Շահին երկրիս ճանապարհորդութիւնն յեւրոպա՝ առատապէս պտղաբերեց եւ իրաց խոշոր վիճակին մէջ բարեւաւութիւն մտցուց. դրամախոնարհութիւն եւրոպական ձեւով հաստատուեցաւ, նոյնպէս թղթատարական վարչութիւն, կաղ, ոստիկանութիւն, զինուորական նուագարան, հիւանդանոց, զինուորական բարենորոգում, (որոյ համար բազմաթիւ աւստրիացի եւ ռուսական պաշտօնակալներ բերուեցան զբաղը կրթելու համար), գպրոց մը՝ որոյ մէջ կը ձեւանան ժամանակիս պահանջմանց համաձայն կրթեալ եւ լեզուագէտ երիտասարդներ։ Ընդհանուր կարծիք մը կայ քաղաքիս օտարազգեաց մէջ թէ այն երկրին ամենայաւելագոյն էմ մարդը Շահն է. բարեսիրտ է նա եւ մարդասէր եւ երկրին յառաջադիմութեան սիրահար, հեռի մնալուն ուրեմն է եւ նախապաշարումէ։ Հայոց վրայ առանձին սէր ունի եւ բազմիցս տեսնուած է, որ երբեմն Հայոց դէմ գործուած անօրէնութիւնք Շահը սաստիկս կը վշտացնեն եւ կը բարկացնեն, ինչպէս վերջին օրերս Գարապաղի մէկ քանի հայ գիւղերու դէմ եղած եղեռնագործութիւնները բռնաւոր խաներու դրդմամբ, որոյ ի լուր՝ Վեհ. Շահը սաստիկ հրաման զրկեց իւր որդի գահաժառանգ իշխանին՝ երթալ ինքնին պինուրական զօրութեամբ եւ եղեռնագործները ձերբակալել, որ արժանի պատիժ տանան։

Դառնալով մեր խնդրին, Վսեմ. Ճիհանկիր խանն իւր կռնակին վրայ կ՚առնէր ծանր բեռ մը, կ՚աշխատէր, կը գործէր եւ իւր կարգն աւելի նորանոր բարեկարգութիւններու կը ձեռնարկէր, մինչեւ անդամ օր մը մեծ վտանգէ ազատեցաւ մեքենայի մը սխալ շարժումը ինքնին չտեսնելու ժամանակ։

Այս օրերս Շահն ուզելով իւր գոհութիւնն ու սէրը ցուցնել այսպիսի երկրի բարելաւութեան ցանկացող պաշտօնեի, զինքն իւր պաշտօններէն հանելով, բարձրագոյն հրովարտակաւ մեծ պաշտօնի կը բարձրացնէ, պաշտօն մը՝ որ ցարդ ուրիշ Հայու չէր տրուած իւր բազմամիմ դժուարութեանց և կրօնական ու քաղաքական սակարկաց ազագաւ, և կանուանի Վսեմ. խանն ընդհանուր հրամանատար և տեսուչ Ատրպատականի, ամենարարեւոր նահանգին բոլոր պինուրական զօրաց Շահն, շնորհելով նորա նոր տիտղոս Ռէյիս Նիզամ Դուլը, պաշտօն մը՝ որ երկու տարի առաջ կը վարէր հռչակաւոր Լիվիր Նիզամ, և որու մահուամբ թափուր մնացեր էր, և միայն մնս մաս բաժնելով մեծ պաշտօնակալաց յանձնուած էր։ Վեհ. Շահն իւր հրովարտակին մէջ կրսէ. «Ճիհանկիր խանին կը յանձնեմ այս պաշտօնն ի նկատի առնելով իւր տարեւոր հաւատարիմ ծառայութիւնն. վստահ և աներկբայելիօրէն մեծ ընդունակութեան և բարւոք վարչութեան վրայ. այս մասին բացարձակ իշխանութիւն և գործելու ազատութիւն կուտամ և կը հրամայեմ ամեն կարգի ստորակարգեալ պաշտօնակալներուն կատարեալ հպատակութիւն և հնազանդութիւն անոր կամաց և հրամանաց»։ և ուրիշ հրամանագրի մը մէջ ուղղեալ առ գահաժառանգ իշխանն Մուզաֆֆէրէդտին-Միրզան՝ որ կը կանուանի Ատրպատական նահանգն, Վսեմ. խանին վրայ գովասանք խօսելէ վերջը, կը յարէ թէ իւր ամենահաւատարիմ ծառան այս ինչ պաշտօնավարութեան գլուխ կը զրկէ և կուզէ որ գահաժառանգ իշխանը զայն բացարձակ ազատ ճանաչելով որևիցէ զբաղութիւն եւ օգնութիւն չնորհէ անոր իւր վարչութեան ընթացքին մէջ, հսկէ՝ որպէս զի ո՛ևիցէ կողմանէ եւ ոչ մի անհատէ ոչ մէկ խոչընդոտ չբերուի նորա պաշտօնավարութեան մէջ։

Պարտք կը համարինք այս տեղ հետաքրքրական դէպք մը ի մէջ բերել և ըսել։ Երբ Շահն միութեամբ և հաճութեամբ կը սահմանէ Վսեմ. խանն այն պաշտօնին, կ՚ուզէ որ ուրիշ 3 մեծ իշխաններ եւս սոյն մեծ պաշտօնին ընտրելի ներկայացուին, որոց անուններն արձագրելով, Ատրպատական Արքայազառանգ որդւոյն կը զրկուի, որպէս զի անոր նախապատուութիւնն և կամքն եւս իմացուի։ Իշխանն իւր հաւանութիւնն Վսեմ. Ճիհանկիր Խանին տալով նոյն քանիսանեներուն անունները կրօնական գլուխ Բարձր. Մուհթէհիտին ընտրութեան կենթարկէ։ Սոյն դէպքին մէջ Մուհթէհիտին բացարիկ ընթացքով անուններն հետզհետէ չորս անգամ էրիթիւն և արարողութեան ենթարկելով կը յայտնէ Վսեմ. Խանին յաջողութիւնն և բաղդն, ուստի իր հաւանութեամբ հանդերձ Թէհրան կը ընծայուցուի հեռագրով էրիթիւթի ելքն, և Մուհթէհիտին սոյն ընթացքն ուրիշ կերպով չմեկնուիր եթէ ոչ ընդունելով որ իւր կրօնական զլուխ և հանգանակը Քրիստոնէից, բայց բաւական ողջմիտ և ի սիրտ ունենալով կրօնական դատին շահն և ժողովրդեան բարիքը, կենալով բաղդատել Հայոց պաշտօնավարութիւնն Պարսից հետ և դատել առանցնոց առաւելութիւնն յամենայնի, մանաւանդ նոցա անշահատէր ընթացքն և հաշտարար յարաբերութիւնք, նախապատուութիւն տուեր է հայ պաշտօնակալին, եթէ ոչ վերընծայել միայն Իշխիթիթի անխախտ վճռէն։

Այսպիսի մի պաշտօնով և այսպիսի առանձնաշնորհութեամբ կրմեկնի մեզնէ Վսեմ. Ճիհանկիր Խան։ Կը յուսանք որ Ատրպատականի հայ հասարակութիւնն, ցնծութիւն այս դէպքին, անոր ներկայութենէն բարիք և օգուտ քաղել կարենայ։

Աւելորդ կը համարիմ Վսեմ. Խանին կենսագրութիւնն և ազնուատոհմ ազգաբանութիւնն այս տեղ ի զիր առնել. ծանօթ են ամենեցուն անոր նախնիք և հռչակաւոր ի Տէր հանդուցեալ հայրն որ Տերութեան շատ մեծագոյն ծառայութիւն հատուցած է և իր եղբայր Վսեմ. Ներիման Խան ամենայն բարեմասնութեամբ օժտեալ, որ մեծամեծ պաշտօններէ անցնելէ յետոյ, այժմ Վիլենա իբր դեսպան Տէրութիւնս կը ներկայէ։ Երկու եղբարք յոյժ սիրեալ և յարգեալ են թէ՝ Շահէն և թէ՝ ժողովրդէն և իրենց մատուցած ծառայութիւնք ճանաչեալ։

«Ընկերութեան նպատակն է Աստուծոյ անունը ծնչել ամբարիշտ բոլոր լեզուներէն։ Աստուած երեւակայութեան տրվիւնք վերնելով, իւր անունը նշանակութիւն և հետեւաբար դոյութեան իրաւունք չունի»։

Հակաստուածեանց առաջադրած նպատակը բացատրուած լինելով, մնացեալն ինքնին յայտնի է։ Կանոնագրին երրորդ յօդուածը կ՚արգելու «ամեն մատենագրի, հրապարակագրի կամ բանաստեղծի, որ Ընկերութեան անդամ է, գործածել Աստուած, երկնային Զօրութիւն և Նախախնամութիւն բառերը բայց միայն անոնց դէմ մարմնելու և բնաւերքք զայնս յօդնութիւն կոչելու համար, որովհետեւ այդ բառերն յօդնութիւն կոչելը՝ չարունակել է սխալը, ենթադրելով գերաշխարհային զորութիւն մը։ Ընկերութեան անդամք զայս ի գործ պիտի դնեն նոյնպէս իրենց թղթակցութեանց և խօսակցութեանց մէջ։»

Կանոնագիրը կ՚արտօնէ ամեն քաղաքացի և քաղաքացուհի՝ ընկերութեան անդամակցիլ «իրենց ծնունդեանէն սկսեալ»։ Հայրը պիտի ստորագրէ իւր զաւակաց համար, և պաշտպանք՝ անչափահասաց և որոց համար։ Ցիշատակենք նաեւ այն յօդուածն որ կը ջնջէ Ընկերութեան սկզբանց հակառակ վարուող անդամները։

Հակաստուածեանց ընկերութիւնը կը պնդէ նաեւ քաղաքային թաղմանց վրայ։ Կը հրամայէ իսկ որ «ապիէ» (առ Աստուած) բառն, որ սովորաբար կը գործածուի դերեզմանաց վրայ արտատանեալ ճաներու մէջ, փոխանակուի «Առ յիշատակ» բառերով։ Զորրորդ յօդուածը կ՚ապացուցանէ թէ կամակ չեն մեր այս խօսքերը։

«Մեր Կանոնագրին սկզբանց հետ համաձայն լինելու համար, կը հակցուի թէ Աստուած բառը պէտք չէ որ արտատանուի անդամակցի մը գերեզմանին վրայ ըսուած բանախօսութեան մէջ։ Նմանօրինակ պարագայից մէջ սովորութիւն, աւանդութիւն կայ բանախօսութեան վերջին «ապիէ» բառն յաւելուլ։ Պէտք է ջնջել այդ բառն և փոխանակել «Առ յիշատակ» բառերով։»

Ճաշոնական էֆէնտի մը յԵրուսաղէմ. — Կարեւոր և հետաքրքրաշարժ ցուցահանդէս մը բացուած է այս պահուս ի Լոնտրա, Ֆրանսական դեսպանատան մօտ։ Ճաշոնական գիւղ մ՚է սա, ճաշոնցի գործաւորներով բազմամարդ, որք իրենց երկրին արհեստից կ՚աշխատին հասարակութեան աչքին ներքեւ։ Ունին ճաշարան մը, թէյատուն մը, պուտտայական տաճար մը և թատրոն մը։ Դուռնէն ներս մտնելուն պէս, այցելուն ինքզինք մէկ երկու ժամու համար փոխադրուած կը կարծէ Եէտոյի մէկ արուարձանին մէջ։ Ուղղուրք երբեմն կը պատմէին թէ, ճաշոնական տարեգլխոյն, Թոքիոյի մէջ կամ պլուր իրր հետաքրքրաշարժ ինչ տանուամբ խրթիթի մը մէջ ցոյց կուտային եւրոպացի մը որ պատառաքաղով կերակուր կ՚ուտէր։ Անդիրացիք այժմ աւելի բարեբաղդ են. քիչ մը տակ վճարելով կրնան ամեն տարիքէ և պայմանէ ճաշոնացիներ տեսնել որք ո՛չ միայն երկու դաւազանիկներով կը ճաշեն, այլ կատուներ կը տպեն, հողմահարներ կը ներկեն, կոզմիներ կը հիւսեն, անձրեւնոցներ և լոստերներ կը շինեն, յախճապակիներ կը զարդարեն, պղինձ, փայտ, ջնարակի և փղոսկրի վրայ կը քանդակեն, կատակերգութիւն կը խաղան, մարմնամարզութիւն կամ սրամարտ կ՚ընեն, կ՚ընչաքմարդութիւն կամ էշէ խաղալով կ՚զբօսնուն։ Այդ հետաքրքրական ցուցահանդէսին պետը չպիտի չատա՛նայ միայն Լոնտրայի հասարակութեամբ, և հաւանական է որ ի մնայ այցելէ Փարիզ։

Տարօրինակ դպրոցական մը. — Թէլր-Սիւր-Օրնի (Ֆրանսա) հաշտարար դատաւորը վերջին օրերս յոյժ տարօրինակ դատի մը քննութեամբ զբաղեցաւ։

Գ. . . Կոմսուհին 150 Ֆրանք տուած էր Ֆ. . . աբբային որպէսզի 100 պատարագ մատուցանէ իւր ծնողաց հոգւոյն։ Աբբայն 46 տատարագը կատարեց և մեռաւ։ Այժմ կոմսուհւոյն ընտանիքը կը պահանջէ աբբային ժառանգներէն կա՛մ մնացեալ 54 պատարագները և կա՛մ անոնց արժէքը, այն է 81 Ֆրանք։ Ժառանգները կը մերժեն։

Հաշտարար դատաւորն իրաւունք տուած է կոմսուհւոյն ընտանեաց. բայց կը թուի թէ ժառանգորդք գոհ չեն այս որոշման վրայ և թէ խնդիրը քաղաքային դատարանին առջեւ պիտի ելնէ։

Սիբայթար բանաբերութիւն. — Անցեալ ամսոյ վերջերը, Քամէրին Շարլ անուն մանկամարդ գեղջուկի մը լսի կը լուար վէրտառուի մը մէջ, Բէռիկէօ (Ֆրանսա) քաղաքէն քիչ հեռու, երբ յանկարծ զգաց որ դանակի երկու հարուածներ զարկին կռնակէն։ Խարդն եռին դարձաւ, տեսաւ որ յարձակողը սրիկայի դէմքով անձ մ՚էր, և ըստ որում զբաղեր ու արիապրտ ապլիկ մ՚է, անծանօթին վիզը ցատկեց և բռնեց զայն, մինչեւ որ երկու գիւղացիներ, իւր արձակած սուր աղաղակները լսելով, յօգնութիւն փութացին։

Ոճրագործը, պահականց տարուելով, յայտարարեց թէ Ֆրանձ կը կոչուի և բնիկ Փարիզցի է։ Զծածկեց բնաւ թէ յառաջագոյն բազմաթիւ դատապարտութիւններ կրած էր։ և երբ իրեն հարցուցին թէ ինչ եղած էր իւր յարձակման չարժառիթը, խնդալով պատասխանեց թէ պարզապէս «կ՚ուզէր բանտարկուիլ, լաւագոյն համարելով լաւ խցիկի մը մէջ դտնուիլ քան թէ ճանապարհներուն վրայ այդ սոսկալի ցուրտին ժամանակ։»

Ֆրանձ դատուեցաւ Բէռիկէօի պատժական տանին վերջին նստին մէջ և չորս տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

—Ներողակալ եմ, պարոն նախագահ, բաւական խոնարհելով ու ժպտելով։ չէք կարող գիտնալ թէ ո՞րչափ երախտապարտ եմ ձեզ։

Բառգիրք Հայ-Դպրէբէրն, Ա. Գալֆայեան եւ Մարմարեանէն, Թէրզեանի Ա մաս։ Կը գտնուի միայն Զ. Թորոսեան և Ընկ. վաճառատունը, Պոլիս Մաքսատան կարդ Թ. 46։

Ամբողջ պրոմը յստակ, չափաւոր և յաճախ ջրոտ ոճով մը գրուած է։ Ցուսացուցածէն շատ աւելի համ հոտ կայ այդ գործին մէջ և Էդմէ Վէռն իրաւամբ արժանի էր շատ աւելի հասարակութիւն հրապուրող թատերաբեմի մը վրայ ներկայացուելու։

Եւ գուցէ այս պատճառաւ է որ Թատրի

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այդ ընկերութիւնն չափաւոր դիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կընայ ընդունիլ, Բերայի, Գալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուղղակի պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՌԻՔ
Գալաթիա, Հալաճեան խան 16-17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կապալի խան

ԱԶԴ

ԱԿՌԱՅԻ ՅԱՒ ԶԼԻՔ ՈՒՆԵՆԱՐ

Եթէ գործածէք

(Ժիւռնիի) Սուլթան դաւառին Պէնէ-տիկս եան կրօնաւորաց, Ակռայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880 ին Պրիւսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373 ին Բիէր Պուրսօ Քըրանասցի Կրօնաւորը։

ԶԵՆՕՊԻԻ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մաղերուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուացման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼՈՒՀՕՐԻ ԲՈՒՏՈՒԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ շարունակ գործածուելով մարթը կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլումէ զերծ պահելով զայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեկոյթի մը համար։ Փափուկ վերտեայ վրձինով կը գործածեն զայն և ապա կը սրբեն նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՆՑԻԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարան

Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մերթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թոմբրոն, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար.

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսօյի, մաղ թափելու դէմ, որ թարգանթը ները կը հանէ և դեղեցիկ մաղեր կը բուսցրնէ, շարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻՔԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսօյի, դեղեցիկ թուալէթի ջուր, խածուածքի, այրուածքի, այտերու բորբոքման դէմ եր։

ԼՐԱՍԹՐԷ, բուչկնակի համար, ամեն տեսակ ընտիր յուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և արեգակնակէզ դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —Ընդհանուր գործակատար Ա. ԱՐԿԷՆ, Հիւկիւրի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս դեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր դեղաբանաց մէջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՔԻՐԼԷՃ-ԴՈՒԲՈՒ, թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։
Հանքածուխ, ՆԻՒՔԱՍԼ և ՔՈԼԵՏԻՑ Զուլերի երկաթ, ԲԱԼՏԻՐ — թիւ 1.
Հանքածուխ, ՔՕՔ.
Տոկուն աղիւս, ԲՕՎԷՆ.
Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆԴՆԵՐՈՎ կըվաճառուին։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ
ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՅԻ 677
ԳՈՒԼԷ-ԳՈՒԲՈՒ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ
Փոքր ոգւոց լուսանկարչական վայրկենական կերպով կը հանուին
Տեսարանք Կ. Պոլսոյ
Արեւելեան հանդերձից պատկերներ
Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր
Գիները խիստ դիւրամատչելի են։
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

ԲԱՐԻՇ ՃԱՆԻՍ ՔՐԻՍԵԱՆ
ՊԷՇԻԿԹԱՇ, ԶԳՐԱԳԱՆ ՃԱՏՏԷՍԻ
ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ
Թիւ 50 —=— Թիւ 50
Իւր տունը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիւրակէ կէս օրէ վերջը ԶԳԻՆԱՐԱՐ։
Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շարունակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻԼԱՐԵՔԵԱՆ եղբարց դեղարանը։

ՍԵՂԱՆԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԴԵԼԻ ՀԱՅՐ ԴԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթէօղ»ի դինեւոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։
Դլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պերթէն եղբարց քով, Գալաթիա, Սիրէ Ֆրանսէզ։

ԱԶԴ

Վ. սեմ. Տօքթ. Ստեփան վաչա Աստանան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գասըգիւղ, Մօտա Ճատէսի, թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել լիովին դիմողները՝ թէ անդ-ամն ու, և թէ Պահէք Գաբու Մէրճանէթ ճեան դեղարանը՝ Երէքլիբի, Հինգլիզ, և Ղաբաբ օրերն ի միջօրէի. —Աղքատները միւռ և ամենուրեք ձրի։
13-30

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆ
ՄԿՆԱԶՈՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՋԳԱՋՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին կը բուժին իմ դրուութեամբս
Սառակը կ'ընդունուի փորձն յաջողագոյն կատարուելէ յետոյ։
Բժշկութիւն թղթակցութեամբ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՏՐ. ԱԼՊԷՐ
Ֆրանսական Դիպլոմայի ընկերութենէն պատուաւոր առաջին կարգի ոսկեայ շքաղրամով, վասն արժանեաց։
46, Բլաս տիւ Թրոն, Փարիզ

1882Ի ԳԻՍԱՒՈՐԸ

Այս հռչակաւոր վուշեայ սիւկարի թուղթը որ ամենաշնորհ տեսակէ է, կը յանձնարարուի ծխողաց։ Մարտաքարգաբիրժշկական վարժարանը փորձերով հաստատած է թէ և ոչ մէկ թունաւոր բուսական նիւթ կը պարունակէ։ Ընդհանուր շտեմարանն է բոլոր Տաճկաստանի համար Գալաթիա, Մոմխանէ փողոց Սիրէ Ֆրանսէզ, 82 թիւ, Գ. Զարարիա Մարանկիանի վաճառատունը։
Կը գտնուի նաեւ Կ. Պոլսոյ և Գալաթիոյ բոլոր ծխավաճառաց քով։
43-78

ԱԶԴ

Վ. սեմ. Տօքթ. Ստեփան վաչա Աստանան իւր բնակարանը փոխադրած է ի Գասըգիւղ, Մօտա Ճատէսի, թիւ 101, և կը շարունակէ դարմանել լիովին դիմողները՝ թէ անդ-ամն ու, և թէ Պահէք Գաբու Մէրճանէթ ճեան դեղարանը՝ Երէքլիբի, Հինգլիզ, և Ղաբաբ օրերն ի միջօրէի. —Աղքատները միւռ և ամենուրեք ձրի։
13-30

Գրանսայի և օտար երկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վաճառագրաց քով։

La VELOUTINE
Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMOTH
Par CHes FAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ
587, Մեծ Փողոց Բերայի, ի Թէքէբ, Մզկիթին դիմաց, 587
Պ. Տիմիթրիոս Սթամթի, տէր վերոյգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բաղմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենայնի դեղեցիկ և կատարեալս հաստատուն կարասիներ, ինչպէս Հայելիներ, Ճաշարան և սրահի սեղաններ, Ամէն պէսակ լուացարաններ (լավաբօ), Զանազան չեռերով արհեստներ, Հանգստարան ընկոյզներ, եւ այլն։
Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են
ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ ածան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը տիրէ յանձնարարականաւ։

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՊԱՊԱԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ՝ ամեն երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրեր կէս օրէն ժամը վերջը կը գտնուի Մեծ Մաքսատան դիմաց ԱԼԻԷԲԵԱՆ դեղարանն, ուր իրեն դիմող ամեն հիւանդներն և մանաւորապէս մանկանց և միջանցքի ամեն տեսակ հիւանդութեանց ենթակայ եղողները կը դարմանէ։

Հինգշաբթի օրերը ձրի է։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE
Insurance company
ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԻ
Լոնդրայի և Լիվերպուլի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ վճարեալ »	2,500,000
	625,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	1,592,235
Կենդանի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	3,841,194
	6,058,429
Հրդեհի միւղեն հասոյթ 1883 տարւոյ	1,186,865
Կենաց միւղեն հասոյթ 1883 տարւոյ	551,307
	1,738,172

NORTHERN
Assurance company
ՆՕՐԹ ՀԷՐՆ
Լոնդրայի և Լիվերպուլի ապահովութեան ընկերութիւն

	Անգլ. Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ »	300,000
Պահեստի դրամ հրդեհի պատահականութեանց դէմ	811,871
Կենդանի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,778,300
	2,890,171
Հրդեհի միւղեն հասոյթ 1883 տարւոյ	520,206
Կենդանի միւղեն հասոյթ 1883 տարւոյ	251,572
	771,778

Նորագրեալն իւր բաղմաթիւ յաճախորդաց և քաղաքիս ընդհանուր յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանէ թէ ինքն վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց մեզանեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուի, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանէ։
Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան ուսերարկեալ ընկերութիւնս ալ կընայ աւելի մեծագոյնս ապահովութիւն բանեցնելու թեզիրք ներկայացնել։
Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունիլ, ինչպէս Բերայի, Գալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ գաղութները, գիւղերն և դաւառները։

MARITIME
Insurance Cie limited of Liverpool
Capital Lt. 500,000
ՄԱՐԻԹԱՅՄ
Մովային ապահովութեան ընկերութիւն
Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Նորագրեալս, շրջանառներու և առաւաստատներու մէջի վաճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու հաճութիւն ստացած է ընկերութեան կողմէ։
Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Կոլլեժ, Քօմիսիոն խանի անկիւնը երկրորդ կամուրջի վրայ նայող սենեակն, առ.

Կ. Պոլսոյ Ընդհ. Գործակատար յինչալ Ընկերութեանց
ԳԱՒՈՒՆԻ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ

VICHY
ՎԻՇԻ
Վաշտրիւն, Փարիզ 8, Պուլվար Մոնթրիր.

PASTILLES DIGESTIVES. — Այս շաքարները Վիշիի մէջ պարունակուած են Ջերմուկներէն ելած աղով, ախորժահամ են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։
SELS de VICHY pour BAINS. — Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ։
Կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն գեղերու և շիշերուն վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ դրոշմը։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։

Մոսկուայի և Բեղրսպուրգի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ)
Մի քանի վայրկեանի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մեծագոյն գործքի։ Նեղնդները կը չակուին։
Խորհրդակցութիւնք ամեն օր ժամը (Ը. Ե.) 10էն 3։
Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 439
Պ. Սեպասի լուսանկարի գործատանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿԻՒԻՆՋԳԻ
Ռոմանոյ

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթոլ և ընկերութիւն յառաջիկայ մարտի 1էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտանի՝ ինչ այժմեան խանն (իրենց գրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յատուկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 3 սենեակներ առաջին յարկը։
Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
Պոլիս, Պահչէ-գարու, Լօմբէր Էդիէտի խանին դիմաց։

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼՒԷՐԲԷ-ԼԻ և ՄԱՆՔԷՍԹԷՐԻ ԴՊՐՈՑ ԲԱՆԵՐ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոքուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրէիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսոստրիս	3250	Ազիանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մակոսայա	3250	Օլինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Մակոլա շոգենաւը, նաւապետ Թօմաս սատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և շուտով պիտի վերադառնայ ի Լիվերբուլ։
Օսայէ շոգենաւը, նաւապետ Բօլ սաբսոյ 26ին սատ կապասուի ընդհանուր վաճառքով։
Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար
Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյսանլըզ փողոց, Պոլիս
Ցնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիտ, Լիվերբուլ

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայի և Բեղրէդի ֆրանսական գծոյ
Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ԼԱՄՊԷՆ որ Դեկտեմբերի 31էն Մարսիլիայէն և Ցուռնվար 12էն Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։
Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է ՄԻՆԿՐԷԼԻ որ Ցուռնվար 13էն երեկոյեան ժամը 4ին պիտի մեկնի։
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն
Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹԻ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմխանէ փողոց, թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԻԷՐԲԷ-ԼԻ, ՄԱՆՔԷՍԹԷՐԻ և Օսլօյի ֆրանսական գծոյ բաներ
ՇՈՓԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւ ապեալք
Ալա Սոֆիա	3,000	Պրքա
Աբարան	2,500	Ռոմբա
Աղքատիա	2,500	Քրուի-չանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիքա
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Ռումէլիա	2,800	Ֆոթրշիլ

Մանչեսթր շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթ օր Պաթումէն սատ պիտի վերադառնայ և Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։
Ռոմելիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվերբուլէն սատ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։
Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։
Ամեն դիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։
Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲՈԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՔ
Ամբ ամբը ամսոյ մ'անգամ կը բանեն ԼԻԷՐԲԷ-ԼԻ և ՄԱՆՔԷՍԹԷՐԻ ԴՊՐՈՑ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Պարիզ	3,000
Ագլա	3,000	Մորոքքո	2,500
Ամերբ	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բալտիա	5,000
Պաթավիա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպեք	2,500	Բալտիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սիդիա	4,600
Քաղալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմերարա	2,500	Սիոն	3,000
Կարլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քեսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թէոդրէքս շոգենաւը, նաւապետ Ճոնէս, ամսոյս 9ին Լիվերբուլէն սատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։
Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Փիւշիւք Հարիւ
փաշա խան Գալաթիա

ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
ՇՈՓԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՔ
Ամբ ամբը ամսոյս մ'անգամ կը բանեն ԼԻԷՐԲԷ-ԼԻ և ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԻԱ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպսոն	2,000	Ալէքսանդրա	4,500
Անտէլս	3,000	Գասթէլս	4,300
Արկս	1,300	Մարսոսին	2,500
Պասսանս	3,500	Մէրս	2,000
Պորտոսին	2,200	Նէրս	2,000
Պրամա	2,000	Օթելս	5,000
Գէլրս	2,600	Օրլանտս	3,000
Գարիբաս	2,500	Օրտանդ	4,500
Գամէս	2,400	Օրդս	2,000
Գադս	2,000	Բասքինք	1,200
Գոսմ	2,700	Բալերմ	3,200
Տիտս	2,500	Բասադէր	1,700
Տօմինս	1,800	Քիդս	2,800
Տրէզ	2,600	Բիսիթթ	4,400
Էրագս	2,600	Բիմպատս	3,200
Ֆալքոն	800	Բէլլս	3,000
Ֆիտս	1,700	Բոմանս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Բոմէս	3,500
Կարիբէ	5,500	Պալէրմս	4,000
Կիրանս	2,200	Պաբիս	2,000
Կոզս	1,800	Սիլիկս	2,000
Կրոսնս	2,200	Սորէնդ	4,300
Հանկ		Թասսոս	1,200
Հերս	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսարկս	3,000	Թիվեր	1,300
Հիմպէրդ	1,200	Թոլէտս	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդս	3,600
Քէլտս	2,000	Եէտաս	3,600
Քոմս	2,200	Զէպտս	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Եէպոս շոգենաւը, նաւապետ Իրվին, ընդհանուր վաճառքով Հալէն սատ հասաւ։
Ուղեւորներս համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։
Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Փիւշիւք Մեսէթ
խան Գալաթիա

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 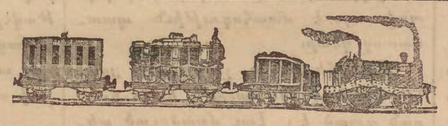 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԿ—ԶԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ յետոյ տեսորինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԿ—ԶԷՔՄԷՃԷ
ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՆԹՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գումրգարու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի-գարու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տօմրուտ փաչա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամանթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէնի-գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մարմարիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 24	...	5 22	...	6 16	6 50
Ա. Պէէշանու	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻԻԶԻԿ—ԶԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ
ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՆԹՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ										Իրիկուն										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա. Պէէշանու	...	...	7 45	...	8 44	...	...	9 38	...	...	11 20	...	1 24	...	...	...	...	...	...	6 54	...
Մարմարիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	...	9 49	...	...	11 31	...	1 34	...	2 33	...	...	...	...	7 5	...
Եէնի-գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 42	11 12	11 44	12 48	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 48	5 39	...	7 15
Սամանթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 46	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	4 59	5 50	6 4	6 38
Տօմրուտ փաչա	6 55	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Եէնի-գարու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գումրգարու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծրարներն անխիտ կ'ընդունուին ամեն կառախումբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիդիւզ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջոցաւ բանաց կառախումբ